

TÕRVA TEATAJA

Väljaandja: Tõrva vallavalitsus Kujundus: loovbüroo Kuldne Lammas Trükk: Kroonpress Otsepost: Omniva Tiraaz: 3000 Toimetus: Egon Ilisson, kuldne@kuldne.com, 53 736 992

Kuidas hindame meie Barclay de Tolly mälestust?

Egon Ilisson

30. oktoobril võeti Riias maha Michael Andreas Barclay de Tolly mälestusmärk – see teisedati, kuna lätlaste sõnul on see seotud Vene imperialismiga ning eelkõige põhjusega, et selle lasi püstitada keiser Nikolai II. Millise seisukoha peaksime aga meie võtma kuulsa väepealiku ning temaga seotud mälestuste ja aasmaste suhtes? On ju Tõrva vallas Jõgevestes kuulsa väejuhi mausoleum ja asus seal minevikus tema mõis.

Endine Riigikogu liige ning kultuuriinimesi ja ajaloo huvilisi koondata Barclay de Tolly sõprade klubi asutaja Siim Kabritsa sõnul on de Tollyga seonduvat ajalugu liiga vähe lahti räägitud. “Tegu oli baltisaksa aadlikuga, kes oli tegelikult liitlasvägede juht, sest lisaks Vene vägedele juhtis ta ka Austria-Ungari ja Preisi armeed. Ta oli harukordne taktik ja sõjastrateeg, sest ta suutis olla võidukas ka taganemissõjas,” tõi Kabritsa välja väejuhi ainulaadsuse. Samuti teatakse pigem vähe mehe seostest Eestiga ja tema eestimeelsusest. “Toonane kindralstaap rääkis saksa keelt ning õukonna keeleks oli prantsuse keel. Samas näiteks oskas de Tolly eesti keelt ja kasutas seda ka sõjapidamisel salakeelena,” tutvustas Kabritsa ajalugu.

Kuju hoopis Jõgevestesse?

Oktoobri lõpuga sai de Tolly monumenti saaga Riia linnas läbi. 1913. aastal Läti pealinna püstitatud monument võeti tegelikult juba kaks aastat hiljem maha – alles jäi postament, millele 2002. aastal paigaldati kuju restaureeritud koopia. Nüüd siis eemaldati seegi: ajalooline postament viiakse lattu ja kuju tagastatakse annetajale, ettevõtja Jevgeni Gomborgile. Kas võiks aga olla ausambale sobilikum koht hoo-

pis Jõgevestes, väejuhi viimses puhkepaigas?

Tõrva Vallavolikogu esimees ja Riigikogu liige Mairo Ruusmann tunnistas, et antud teema tekitab paratamatult erinevaid emotsioone. “Eks täna, kui Venemaa ründab agressorriigina Ukrainat, tekitab igasugune sellise riigiga seotus põhjendatult vastumeelsust ja põlgust. Aeg avalikuks aruteluks seoses de Tolly aasammastega pole seetõttu hea,” tunnistas Ruusmann, et teema on veel liiga värske ja õhus on palju emotsioone. “Kui vaadata Jõgevestes asuvat Barclay de Tolly mausoleu-

„Ta oli harukordne taktik ja sõjastrateeg, sest ta suutis olla võidukas ka taganemissõjas,”

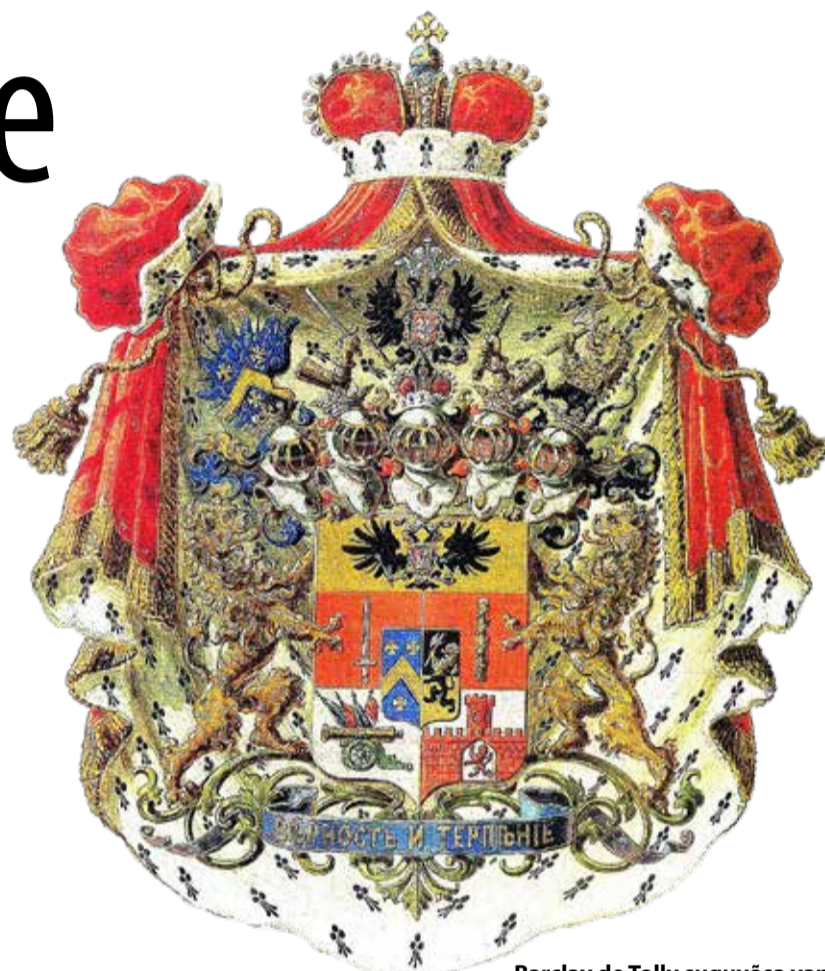
mi kui turismiatraktsiooni, siis igasugune täiendus selle paiga rikastamiseks ja külastajatele huvitavamaks tegemiseks oleks muidugi kasulik,” rääkis Ruusmann, et kohal on kordades rohkem külastuspotentsiaali kui seda seni on ära kasutatud.

Tõrva vallavanem Helen Elias on sarnasel seisukohal: “Oluline on tunda ajalugu ja ei tohiks tõmmata siinkohal võrdumärke praeguse Venemaa poliitikaga. Teisalt ei ole meie õiged hindama, kas Läti teeb õigeid või valesid otsuseid enda turvalisuse tagamiseks.”

Ruusmanni sõnul peab aeg andma arutust ja antud hetkel ta Riias teisedatud monumenti ostma ei kipuks. “Kui pakkumine tuleks, siis kindlasti arutaks, kaaluks ja vaagiks ning kindlasti ei tõttaks kohe “ei” ütlemata,” ei välistanud Ruusmann seda varianti tulevikus. Eliase sõnul tänaseks Tõrva vallale monumenti soetamiseks pakkumist tehtud ei ole, küll aga on vallavanem seda meelt, et kui seda tehtaks, peaksime seda küsimust kogukonnas laiemalt arutama.

Pole olnud põhjust arutada

Eks Riia linna käik monumenti teisedamist silmas pidades tuli ka paljudele meie kohalikele üllatusena. Pikka aega Tõrva piirkonna poliitikas kaasa löönud Ruusmanni sõnul ei ole de Tolly personaalküsimus kunagi olnud volikogus teemaks. “Olen seisukohal, et ilma konkreetse otsustus- või seisukohapunktita pole see ka vajalik.

Barclay de Tolly suguvõsa vapp

Kuulsa väejuhi Barclay de Tolly saavutusi tõlgendatakse ajaloos erinevalt

Vähemalt praeguse de Tolly elulugu puudutava info baasil, mis ei anna põhjust süüdistada, et ta juhtis vägesid võitluses eestlaste vastu,” rääkis Ruusmann, et volikogu roll pole tegelikult ka ajaloo üle arutleda. “Kui on põhjust võtta kindel seisukoht ja teha otsus, siis volikogu seda ka teeb. Küll aga oleks mõistlik ja vajalik laiemale üldsusele de Tolly isikut ning tema saavutusi tutvustada, samuti käsitleda tema tippetki Euroopa ajaloos,” rõhutas Ruusmann sarnasel Kabritsale ajaloo tutvustamist laiemale avalikkusele.

“De Tolly puhul on olnud pigem venemaapoolne soov teda ajaloo võtmevälja kirjutada just tema päritolu tõttu. Kuigi sõda pole kunagi hea ja selle tegusid suursuguselt ära märkida ei tahaks, aga kui siiski teemat käsitleda, siis pigem peaks me olema Tõrvas uhked selle üle, et selline suurmees meie kandis on elanud ja siia ka sängitatud,” arvas Ruusmann.

Kabritsa tõi lisaks esile ka selle, kuidas de Tolly oma vägesid juhtis: ta tagandas need just sihilikult Eestist ja Baltikumist mööda. “Arvestades seda, et sõda ja sellega seoses nõ põletatud maa taktika toob kaasa tohutult kahjusid, oli see eestlaste jaoks suur õnn,” rääkis Kabritsa sellest, et väejuht säästis teadlikult oma kodukanti. “Ta oli väga tsiviliseeritud väejuht, mis oli Vene armee puhul harukordne. Jättis ta ju Pariisi vallutades selle maha põletamata,” tõi Kabritsa kuulsa väejuhi sõjapidamise inimlikumat poolt välja.

Egon Ilisson, toimetaja

DEMOKRAATIA, SEE OLEN MINA!

Mul oli kunagi nooruspõlves üks võistkonnakaaslane, kes korvpallimängu ajal ei eksinud kunagi. Kui ta mööda viskas, siis järelikult tegid vastased talle vea. Kõva protesti saatel tehti kohtunikele ja tervele saalile selgeks, et talle tehti liiga ja mängu tulemus on sellega juba etteulatult kallutatud.

Nüüd, vanemas eas näen ma, et selline suhtumine on täiskasvanute seas täiesti igapäevane – kui tulemus ei ole neid rahuldav, siis järelikult on tegu vassimise, võltsimise, bürokraatia, vandenõu ja muude ebaasate tegevustega. Teisisõnu – demokraatia toimib ainult siis, kui see on neile kasulik.

Demokraatia ei tähenda paljude jaoks mitte rahva võimu, vaid iga indiviidi õigust talle sobivale lahendusele. Ühesõnaga, oleks vaja konsensust, sest kui kasvõi üks inimene jääb eriarvamusele, siis tehakse talle ju liiga ning tema soovidega ei arvestata. Siis karjub see inimene kogu maailma täis sellest, kui valelik ja ebaõiglane see maailm tegelikult on.

Kujutagem korra ette ühiskonda, kus kõik otsused tuleksid konsensuslikult, olgu selleks siis peatükid suurlinna arengukavas või viielapselise pere otsus, millise maitsega jäätist poes osta. Arvatavasti need otsused jääkski vastu võtmata, kui keegi ei tuleks vastu, tegemaks kompromisse. Ainult maitsevast suutäiest ilma jäämine on veel valusam kui oma lemmikmaitsest loobumine. Kui meil oleks kõik otsused ükshäälsed, siis esimehe detailplaneering saaks ilmselt kinnitatud 2063. aastal ja seegi oleks viie elanikuga küla puudutav ja tuleks selle hinnaga, et ühel elanikul topitakse suu raha täis ja teisele antakse lihtsalt peksa.

Praeguses majandusruumis on meil tihti sama olukord, kus iga otsus tundub kaheldav, olgu seda siis riigi, omavalitsuse või perekondlikul tasandil. Kahtluste väljendamise puhul ei hoita ennast sugugi tagasi – sõnakõlksud “paljud on mulle öelnud” või “enamus arvab nii” tähendavad enamikel juhtudel seda, et on saadud endale vähemalt üks kaasamõtletaja. Kui ma ütlen, et näiteks tuumaenergia on halb ja ebavajalik ning küsin seda oma lähimalt kompanjonilt, saades sellele kinnitust, siis miks mul mujalt vaja arvamust küsida? Minu jaoks justkui enamus arvabki, et see on halb, seega valimit tuleb alati osavalt piirata.

Meile meeldib, kui riigil, vallas või meil endil on raha (kui meil endil on küllaga, siis pole riigi ja valla rahaline seis esmatähtis). Kui põllule plaanitakse ehitada suurtootmine, mis valla kassasse toob mõnusalt tangu, siis meile see meeldib ja me tervitame seda kahe käega. Kui see tootmine ehitatakse meile akna alla, siis see meile enam väga ei meeldi. Kui see ehitatakse meile akna alla, aga pakutakse meile seal väga kõrge palgaga tööd, siis jälle meeldib natukene rohkem. Aga neile, kellele ei pakuta töödki, tundub see ebaõiglane – nii ilusa põlluvaate rikkumise pärast kui eriti veel seepärast, et see lollakas naaber kõrvalt trepikojas sai seal hea töö ja ostis endale juba poole aasta pärast 2016. aasta Audi.

Mis siis teha, kui üksikisiku tahtmistest ja soovidest üritatakse üle sõita? Kas jätta tehased ehitamata ja rajada tuulegeneraatorid asustamata saartele? Sedagi juhul, kui iga viimne kui eestlane on selleks oma digiallkirja andnud. Ma ei tea, õelge teie? Mis hetkel me peame sõitma inimesest üle ja tegema ära asjad suurema eesmärgi nimel?

40 aastat tagasi oleks härrad seltsimehed meist üle sõitnud silmaga pilgutamata – seda nad ka tegid. Kui siis oleks keegi käe püsti tõstnud, et “vabandage, aga mulle see teie plaan väga ei sobi!” (sedagi ülivaikselt ja onu Remuse häälega), siis oleks see käsi nii kõvasti selja taha väänatud, et see poleks paindunud enam kunagi tõusma. Praegu, kui me elame niivõrd paljude õiguste ja vabadustega ühiskonnas, on eestlase, tõrvaka või kasvõi korteriühistu liikmena tehtav ühismõtlemine jäänud paraku tahaplaanile. Me raiume omaenda agendat lõpuni välja – isegi siis, kui meile on puust ja punaseks selgeks tehtud, et meil ei ole selleks alust või õigust.

Isegi oma arvamust lõplikult peale surudes ja võites (loe: teiste loobudes) ei pruugi me tegelikult suures pildis võita. Mis saab siis, kui me ei jõuagi konsensussele oma lähedaste või sõpradega, kompromissile kollektiivis või kasvõi selles, kuidas me peaksime oma riiki juhtima või kelle eest kaitsma?

Ehk oleks paslik mõelda hoopis ühisosal, mille pealt koos edasi minna, mitte otsida igas asjas halba ja igal teel suunamutust? Sest kui me ühiskonna ja rahvana ei jõua üksmeelele, siis võivadki kurjad jõud näha meid kui lõhestunud kampa. Halvimal juhul on mingil hetkel poes müügil jälle vaid ühte sorti jäätist, mille maitse meile kellelegi ei meeldi.

Naudige vabadusi, võimalusi ja... armastage!

POLITSEI on kohalike jaoks olemas!

Sander Karu, piirkonnapolitseinik

Kätte on jõudnud pime aeg, mis politsei seisukohalt tähendab, et see on soodne aeg varastele.

Tõrva valda on sellel aastal raputanud mitmed vargused, olgu selleks suvel toimunud ilusalongi sissevõtmise, Tõrva kaupluses toimunud suures koguses kauba vargus või Ala küla sarivargused. Need pole muidugi ainsad, mis Tõrva vallas on toimunud, kuid tegemist on kindlasti sündmustega, mis on laiemat tähelepanu saanud. Selline teadmine

Politsei on siiski meie piirkonnas olemas ja kahtlaste isikute liikumiste ning toimunud süütegude suhtes tuleks esimesel juhul teavitada politseid.

on mõjutanud ka kodanikuaktiivsust, mille all mõistame seda, et rahvas ise hoolib kogukonnast – selle esimesed positiivsed viljad on meieni juba jõudnud. Näiteks võttis ühe Tõrva kaupluse töötaja enda südameasjaks lahendada juhtum, kus poest varastati suures koguses kaupa ja jalutati otse kaupluse väravast välja. Poe töötaja sihikindel tegevus viis ka selle juhtumi lahendamiseni.

Hea näide on ka Ala küla elanikest koosnev kodanikualgatus Valvsad Mulgid, kes peale korduvaid varguseid otsustasid panustada küla heaolusse, mille lõpptulemusena peeti koos politseiga kinni pikanäpumed, kes varastasid telefonimastidest kütust. Au ja kiitust neile inimestele, kes on politseid aidanud sündmuste lahendamisel!

Nende positiivsete näidete juures tahan ka inimestele meelde tuletada, et politsei on siiski meie piirkonnas olemas ja

kahtlaste isikute liikumiste ning toimunud süütegude suhtes tuleks esimesel juhul teavitada politseid. Kui näete korrarikumist, siis peate ikkagi arvestama, mis on teie õigused selle juhtumi juures ning missugune oht võib teid varitseda. Antud juhul on kõige mõistlikum helistada politseisse ja anda olukorrast informatsiooni. Politsei on reageeriv jõud, kes lahendab erinevaid olukordi. Selline koostöö on ka vabatahtliku liikumisega nagu Valvsad Mulgid, kes öisel ajal jälgivad oma kodukülas toimuvat ja kahtlaste isikute märkamisel teavitavad politseid.

Politseil on õigus sõidukeid peatada ja isikuid kontrollida – vabatahtlikel selline õigus puudub. Kuid sellegipoolest on vabatahtlike tähtsus suur, kuna nemad on esimesed infoallikad.

Lõpetuseks teen üleskutse. Väga palju infot liigub meil läbi sotsiaalmeedia: Facebookis postitatakse erinevat infot seoses kahtlaste isikutega või sõidukitega. On äärmiselt tore, et seda jagatakse ka teistega, kuid kahjuks selline info jõuab vaid Facebooki ja mitte reageerivale politseijõule. Seetõttu soovitatakse, et kui on tekkinud kahtlus isikute ja nende tegevuste suhtes, teavitada koheselt ka sellest telefoninumbrile 112. Sellise info saamiseks palume kindlasti ka eakate abi, kes viibivad rohkem kodus ja näevad, kui liikumas on kahtlaselt käituvad võõrad.

Kahjuks on olukord tänapäeval selline, et politseipatrulli reageerimisaeg võib olla üsna pikk, kuid see ei tähenda, et politsei jätab sellistele teadetele reageerimata. Teie info on meile tähtis ja see võib ennetada süüteo toimepanemist või viia juhtumi lahendamiseni.

Koostöös loome turvalisuse!

Valgamaa kahjuks tabeli tipus

Toimetaja: Egon Ilisson

Kuna Lõuna-Eesti on paljuski ka hajaasustuse piirkond, siis on siin kurikaartel paratamatult natukene lihtsam tegutseda, sest nägijaid on võrreldes mõne teise piirkonnaga veidi vähem. Seda enam on hea teada, et meil on tähelepanelikke kodanikke nõnda palju, kes reageerivad kuritegudest teatamisel aegsasti.

Kui rääkida kuritegevuse statistikast, siis Valgamaa on kahjuks Eestis tabeli tipus. Nimelt registreeriti Valga- ja Tartumaal läinud aastal 10 000 elaniku kohta koguni 218 kuritegu. Sellest numbrist suurem on kuritegevus vaid Ida-Virumaal (291). Valgamaa 2023. aasta kuritegevuse number on ka viimase kuue aasta kõige kõrgem – näiteks 2021. aastal oli see number 193 kuritegu 10 000 elaniku kohta.

Eriti annavad tooni meie maakonnas isikuvastased kuriteod, mida on meil 10 000 elaniku kohta koguni 70 ja see on Eestis teisel kohal (Ida-Virumaal on see number 94, kolmas on Läänemaa 54 juhtumiga). Peamiseks paragrahviks on siinkohal kehaline väärkohtlemine.

Kurb on tõsiasi, et nii isikuvastased kuriteod, kehaline väärkohtlemine, varavastased kuriteod ja vargused on kõik viimase aastaga tõusnud. Eriti drastiliselt on kasvanud varavastaste kuritegude (81-lt 102-ni) ja varguste arv (53-lt 67-ni), mis veel viis aastat tagasi olid üle poole väiksemad. Ebaharilikult kõrge oli läinud aastal ka vägistamiste (10), ahistatavate jälitamine (11) ja arvutikelmuste (44) suhtarv 10 000 elaniku kohta.

Positiivsena võib välja tuua, et maakonnas ei olnud 2023. aastal ühtegi tapmist ega raske tervisekahjustuse tekitamist. Samuti ei olnud ühtegi loomade julma väärkohtlemise juhtumit.

KUUFOTO:

Tõrvast peeti 13. oktoobril pannkoogipühapäeva. Noorte eestvedamisel küpses soovijale sadu kooke, mida igaüks meelepärase kraamiga kaunistas.

Pannkoogipühapäeval esines kodukohast Tõrvast inspireeritud lugudega Adeele Jaago koos kitarrist Marvin Mitiga, astusid üles HOP Dance tantsijad ning töötubades oli soovijail võimalik noorte juhendamisel küünlategu, visandamist ja näomaalinguid katsetada. Kusjuures kontserdipaigaks oli sedakorda Tõrva bussijaama hoone.

Foto: Ülav Neumann

Viimane võimalus tasuta sügislehtede äraveoks

Tõrva Vallavalitsus korraldab Tõrva linnas viimase tasuta puulehtede äraveo ringi 20. novembril.

Sügislehtede tasuta äravedamiseks tuleb kinnistuomanikel registreerida end Tõrva valla kodulehel asuva registreerimisvormi kaudu, kus tuleb märkida nii kinnistu aadress, äraveetavate lehtede kogus (kotti, liitrit) ja äraviimise kuupäev. Võimalus on teatada puulehtede äraviimisest ka telefonile 766 5330.

NB! Iga registreeritud kinnistu juures käiakse üks kord.

Lehed tuleb korjata kottidesse ja tõsta äraveo kuupäevaks piirdeaia taha tänavapoolsesse serva. Enne äraveo päeva tuleb lehekotte hoida oma kinnistul, kuna kotihunnikud tänaval riivavad silma.

- Juhul kui kottid sisaldavad peale puulehtede ka muud prahti, neid ära ei viida.
- Kottidesse ei tohi panna oksa, õunu ega muid aiasaadusi ja olmeprügi, lubatud on ainult puulehed!
- Lehekottide maksimum suurus on 100-150 liitrit, millest suuremaid lehekotte ära ei viida.

Kinnistuomanikel on võimalik aia- ja haljastusjäätmeid viia ka oma transpordiga Härma karjääri territooriumil asuvasse Tõrva valla jäätmejaama. Biolagunevate aia- ja haljastusjäätmete vastuvõtmine on tasuta.

PANE TÄHELE!

- Puulehtede põletamine on koduaedades keelatud! Samuti on keelatud mistahes muu prügi põletamine.
- Ära vii aiajäätmeid suvalisse kohta metsa, tee serva või võsa vahele, sest seal võivad kasvama hakata rohitud või väljakaevatud võortaimeliigid või idaneda nende seemned. Aiajäätmete koht on kompostihunnikus või jäätmejaamas.

Lisainfo:

Heli Otti, hooldusjuht, tel 766 5330, e-post heli.otti@torva.ee

Ala postipunkt lõpetab töö

Seoses saadetiste mahtude järjepideva vähenemisega lõpetab Ala postipunkt 9. detsembrist oma töö.

Kõik postiteenused on aga kohalikele elanikele ka edaspidi tagatud ja kättesaadavad.

Alale Coop'i kaupluse juurde paigaldati 30. oktoobril Omniva pakiautomaat, lisaks saavad inimesed kasutada personaalset postiteenust ehk kutsuda postikulleri endale sobival ajal oma elu- või töökohta. Teenus on maapiirkondades elavatele inimestele tasuta.

Postkontor sinu kodus

Omniva postikuller tuleb kliendi juurde, et pakkuda soovitud teenuseid ja kaupa. Osta saab nii postmärke kui ka ümbrikke, samuti saab tema abiga panna oma kirjad ja pakid teele. Lisaks on võimalik tasuda arveid, võtta vastu pakke ja kirju ning tellida ajalehti ja ajakirju. Nii saab postipunktis tehtavaid toiminguid teha kodust lahkumata. Vajadusel saab e-poest tellitud tooteid ka personaalse postiteenuse abil tagastada.

Personaalne postiteenus on mõeldud eelkõige maapiirkondades postiteenusest kaugemal elavatele inimestele ning on eriti mugav neile, kel ea, tervise või transpordi puudumise tõttu on postiasutusse minek raskestatud.

Teenuse kasutamiseks peab ühendust võtma Omniva klienditeenindusega e-posti või telefoni teel või esitama Omniva kodulehel vastavasulise avalduse. Teenust saab tellida ka telefoninumbrit 664 3330.

Postmärke, postkaarte, pakendeid ja ka postkaste saab mugavalt koju tellida Omniva e-poest.

Uus võimalus: kodune pakiautomaat

Kui pakide saatmine ja vastuvõtmine on väga tihe või lausa igapäevane, siis võib otsustada ka isikliku pakiautomaadi teenuse kasuks. Isiklik pakiautomaat Picapac võtab 24/7 vastu pakke, toidukaupu ja kirju. Saadetiste kättesaamiseks ei pea ise kodus olema, kuller paneb need turvaliselt kodu juurde paigaldatud ilmastikukindlasse kolme lahtriga automaati.

Lisaks saab jätta sinna pakid, mida soovitakse ise saata või tagastada. See on väga kiidetud teenus, sest võimaldab säästa aega ja ka raha eelkõige neil, kes tihedamalt pakkeid tellimist või saatmist ette tuleb. Isiklikku pakiautomaati liiguvad saadetised, mille telefoninumber on automaadiga seotud ja mis sinna mahuvad. Sinna saavad pakke jätta kõik kullerettevõtted. Isiklikku pakiautomaati saab tellida Picapaci veebilehelt aadressilt www.picapac.com/et/ – selle hind algab 14.90 eurost. Picapaci on võimalik jagada ka näiteks mõne naabriga, nii maksab teenus maksab Picapacit pea poole vähem ehk 8 eurot leibkonna kohta. Küladele, kortermajadele või ärihoonetele sobib aga ühiseks kasutamiseks Picapaci kogukonna pakiautomaat. See kaheksa lahtriline pakiautomaat on mõeldud väiksematele kogukondadele, kes naudivad seda, et pakid ja e-kaubandusest tellitud kaup võimalikult kodu lähedale toimetatakse.

Varajane jää on õhuke ja inimest ei kann

Miinuskraadidega tekib veekogudele jää, mis ahvatleb hasartseid kalamehi ja pakub uudishimu lastele. Tuleb arvestada, et turvalise jääkaane tekkimine vajab kõvemaid külmakraade, mis kestaks vähemalt kümme päeva. Sügis-talvise Eestis on ilm heitlik, kus miinuskraadid vahelduvad plusskraadidega ja seegi võib turvalise jää tekkimist pidurdada. Liiga vara veekogu jääle tikkumine võib lõppeda karmi õnnetusega, sest õhuke jää murdub järsku ja külma vette vajaval inimesel on tagasi kõvale pinnale saamine äärmiselt raske. Sattudes vette, mille temperatuur on kõigest paar kraadi üle nulli, peab tavalises füüsilises vormis täiskasvanu vastu kuni 10 minutit, laps kaotab teadvuse veelgi varem. Eelmine aasta oli laste uppumiste poolest äärmiselt kurb – vette jättis elu 4 last.

Räägi lastega, veendu ohutuses!

Kutsume vanemaid juba varakult jääga seotud ohud lastele üle rääkima, keelama ilma täiskasvanuteta jääle mineku ja hoidma väiksematel veekogude läheduses alati silm peal. Kalameestel või jääalade sportlastel on vaja enne tegutsemist jääoludega hoolikalt tutvuda ja kasutada jääle minnes turvavarustust. Tuleb meelde pidada, et täiesti turvaline on ühtlaselt terve jää, milles pole lõhesid või pragusid ning mille paksus on vähemalt 10 sentimeetrit. Kusjuures – sõltuvalt veekogu eripäradest ei pruugi seegi paksus olla piisavalt turvaline. Päästeamet võib lähtuvalt ilmaolude muutlikkusest jääle mineku keelata, millest avalikkust meedia kaudu teavitatakse.

Uus ILM+ jääkaart

Jääolude kohta leiab külmal ajal infot keskkonnaagentuuri riikliku ilmaäpi ILM+ uuel jääkaardilt, kuhu sisestavad värsked andmed ennekõike päästjad, kes välja valitud veekogudel jää paksust mõõtmaks käivad. ILM+ jääkaart on siis-

ki informatiivne ja turvagarantiisid see ei anna. Jääle mineku ohutuses peab iga jääle mineja ise veenduma, kes vastutab enda ning kaaslaste eest. Ilmaäpi saab alla laadida siit aadressilt www.keskkonnaagentuur.ee/ilmpluss, jääkaart eraldi asub aadressil www.jaakaart.envir.ee/hetkeseis. Tähelepanu! Veendu, et kasutad ILM+ äpi uusimat versiooni, sest muidu kõik jääkaardi funktsioonid ei tööta.

Jääliikumise meelepea:

- Veendu alati, kas jää kannab ja liigu võimalusel juba eelnevalt käidud kohtades.
- Pragude, lahvanduste ning sildade juures on jää alati nõrk ja ei tarvitse inimest kanda.
- Nõrgem on jää veel kõrkjate, madalike ja allikakohtade juures ning jõe, oja või kanalatsioonid suubumiskohas.
- Praksumist kuuldes lahku kohe jäält – see tähendab, et jääse on tekkinud praod ja see võib murduda.
- Vooluveekogul nagu jõgi või oja, on jää alati nõrgem kui järvel või tiigil ja sulab ilmaolude muutudes kiiremini.
- Pimedas jääliikumisel tuleb arvestada eksimisohuga.
- Lagedal veekogul puhub enamasti tuul, mistõttu peab arvestama külmissisohuga.
- Alkoholi tarbimine sooja saamiseks tekitab petliku soojatunde, kuid ei peata keha jahtumist, vaid hoopiski kiirendab seda.

Talvisel ajal juhtuvad veekogudel õnnetused siis, kui ollakse liiga enesekindlalt ja ohte ei võeta tõsiselt. Uppumisohtu kasvatab turvavarustuse mittekasutamine. Kaugemale jääle minnes tuleb kaasa võtta jäänaasklid, veekindlas kotis laetud mobiiltelefon ja kuivad riided. Liiast ei ole ka päästevesti kasutamine muu riietuse peal. Kui märkad hädalist, kelle elu või tervis on ohus või vajad isegi abi, helista esimesel võimalusel hädaabinumbri 112.

Lõppes tänavune sõnaotsing

Sügisematakasari „Otsi sõnu“ toimus 30. septembrist kuni 27. oktoobrini Tõrva ja Hummuli Terviserajal. Nelja nädala jooksul sai mõlema raja kümnes kontrollpunktis tutvuda MTÜ Tõrva Spordiseltsi korraldatavate spordi- ja liikumisüritustega – kokku lahendus

neljakümne ürituse nimest ristsõna. Täidetud ristsõna tagastas 58 matkalist.

2009. aastal moodustatud MTÜ Tõrva Spordiselts on piirkonna suurim spordiürituste korraldaja, kes hooldab aastaringelt Tõrva Terviseradu. Tänavu tähistab ühing 15. tegevusaastat.

Kodanikualgatus Valvsad

Mulgid tabas kütusevargad

28. oktoobri esimestel tundidel märkas Tele2 automaatne valvesüsteem, et Ala mobiilimasti varugeneraatori kütusevargad langeb. Tele2 teavitas politseid, kes pöördus Valvsate Mulkide kontaktisiku poole palvega kiirelt reageerida. Vabatahtlikud olid tol ööl Mulgimaal (Mõisakülalt Alani) väljas 12 patrullautoga, millest kolm olid Ala piirkonnas ning jõudsid mõne minutiga sündmuskohale ja sellelt hargnevatele teedele. Kolm autot reageerisid Karksi poolt, et hoida valvet Ala poolt tulevate teedel. Patrullid märkasid ja jälitasid kahtlusaluse autot, kuni politsei auto peatas.

Operatsiooni tulemusena õnnestus kütusevargad kinni pidada. Turvaline kodukeskkond algab kodanikuaktiivsusest ja märkamisest.

Kuidas saad kaasa aidata?

1. Hoiu silmad lahti ja pane kõik kahtlased liikumised, sissemurdmised ja vandaallemised (kirjeldused, pildid ja autonumbrid) kirja oma piirkonna sotsiaalmeedia gruppidesse (nt Märkatud Karksi-Nuias) või kontakteeru Valvsate Mulkide operatiivjuhi Tarmo Tõnissoniga messengeris või tel 535 43141.
2. Liitu oma piirkonna Valvsate Mulkide algatusega, sest aktiivil kipub unetunde puudu jääma.

Valvsad Mulgid on aktiivselt ühenduses politseiga. Kõik patrullautod registreeritakse politseis. Valvsad Mulgid ise kahtlaseid autosid ei peata.

Kodanikualgatus tegutseb aktiivselt seni, kuni on suurem vargustelaine oht.

Turvalise Mulgimaa nimel!

Kodanikualgatus Valvsad Mulgid

Novembris avatakse kaks toetusmeedet

Tänavu novembris avanevad kaks toetusmeedet, kus kohalikel ettevõtjatel ja sihtasutustel on võimalik kaasata raha tegevuste finantseerimiseks

LEADER toetusprogrammi I meetme „Ettevõtluse arendamine“ taotlusvoor on avatud käesoleva aasta 18. novembrist kuni tuleva aasta 15. jaanuarini. IV meetme „Innovaatilised kogukondlikud lahendused sotsiaalhoolekandes, elanike sotsiaalne toimetulek ja kaasatus“ taotlusvoor kestab 26. novembrist 31. detsembrini.

I meede on mõeldud Mulgi, Viljandi ja Tõrva vallas tegutsevatele mikro- või väikese suurusega ettevõtjatele (kuni 24 töötajat) käibega kuni 1 miljon eurot, IV meede aga tegutsevatele mittetulusühingutele (sh kohalik tegevusrühm ise), sihtasutustele, mikro-, väikese või keskmise suurusega ettevõtetele ning kohalikele omavalitsustele.

MTÜ Mulgimaa Arenduskojas nõustavad LEADER meetme projektitaotluste taotlejaid Lelet Katrin Bristol, tel 53078283, e-post meetmenoustaja@mulgimaa.ee ja Koidu Ilisson, tel 5303 8361, e-post arenduskoda@mulgimaa.ee.

Kergejõustiklased võistlesid Eestis ja Leedus

Spordiklubi Viraaži kergejõustiklased võistlesid Pärnus Jüri Tamme karikavõistlustel vasaraheites. **Matthias Kalja** saavutas poiste U16 vanusegrupis esikoha tulemusega 47,80. **Kevin Reinberg** oli M20 vanuserühmas teine tulemusega 48,11 ja tüdrukute U16 vanusegrupis oli **Kris Riin Veri** tulemusega 43,69 samuti teine.

Jõulumäel toimunud Eesti murdmaajooksu karikavõistlustel osales spordiklubi Viraaži sportlastest **Bianka Uhtjärv**, kes Neidude U20 vanuseklassi 4000 meetri jooksus saavutas

teise koha ajaga 15:57.

26. oktoobris toimusid Leedus Smalininkais Balti murdmaajooksu võistkondlikud meistriõistlused, kus Eesti koondise rivistuses võistles ka Uhtjärv. Kokkuvõttes võitis Eesti koondis 125 punktiga, Läti koondis sai kokku 118 ja Leedu 116 punkti. Uhtjärv läbis neidude U20 vanuseklassis 4-kilomeetrise distantssi ajaga 16:22, mis andis kuuenda koha ja tõi koondisele 4 väärtuslikku punkti. Eesti võitis ka U20 neidude vanuseklassi arvestuses.

Tõrva noored kergejõustiklased medalisaagiga.

Esimesed kuud on koolides olnud äärmiselt toimekad

Artikli autorid: *Sophie-Vanessa Õispuu, Marta Purga, Tiivi Rüütel, Kadri Mürk, Merje Saarniit, Maarja Kallis, Kaija Kõiv*

Õpilasesindus

Tõrva Gümnaasiumi õpilasesinduse kuulub sel õppeaastal 18 liiget, kes soovivad panustada kooli arengusse. Õpilasesindus on võtnud tööülesanneteks Tõrva Gümnaasiumi õpilaskonna esindamise üleriigilistel üritustel (näiteks Eesti Õpilasesinduste Liidu üldkoosolek), koolikeskkonna edendamise ja igapäevaste huvitavate tegevuste korraldamise, näiteks stiilinädalad ja tähtpäevade tähistamine (1. aprill, *haloween* jne). Eesmärk on hoida Tõrva Gümnaasiumi traditsioone ning luua uusi tegevusi ja lahendusi.

31. oktoobril korraldas õpilasesindus taaskord ööorienteerumise, mis on traditsioonina olnud Tõrva Gümnaasiumis juba aastaid, kuid iga õppeaastaga suudame õhtust kaardilugemist huvitavamaks muuta. Tänavu andsime igale osalevale meeskonnale loosiga kostüümiteema – tulemuseks oli hirmuäratav ja lõbus õhtupoolik, mida isegi paduvihm ei suutnud morjendada. Veel on plaanis sel õppeaastal traditsiooniline mälumäng ja jõulupeo *playback*.

Soovime õpilaste koolipäevi huvitavalt sisukaks muuta ning jätkuvalt koostööd, uudishimu ja koolirõõmu suurendada. "Olen ülimalt tänulik, et meil on koolis selline grupp olemas. Meie liikmed on loovad, aktiivsed ja julged, kes suudavad kiirete muutustega ilusti toime tulla, võttes arvesse nii enda kui ka kogu õpilaskonna heaolu. Õpilasesindus *forever!*" rääkis õpilasesinduse president Sophie-Vanessa Õispuu.

Õpilasesindus toimetab aktiivselt ka Tõrva Kooli Riidaja koolimajas. Korraldatud on meeleolukas stiilinädal, tulemas on kadripäeva disko ja jõululaat. Osaletakse ka õpilasesinduste juhtide programmi kursusel, mille eesmärk on saada nippe ja avardada silmaringi, kuidas õpilasesinduse tööd veelgi paremini ellu viia.

Lahe Koolipäev

Tõrva Gümnaasiumi ja Tõrva Kooli õpilasesinduste liikmetel (kummastki kolm liiget) ning noorte- ja projektijuhil oli erakordne võimalus osaleda Lahedal Koolipäeval. Olla üheks päevaks kiirest töökeskonnast kaugel ning saada võimalus lihtsalt tutvuda teiste inimeste

Mulgi lipu päev Mustlas.

ja õpilaste tegemistega oli väga kasulik. Uudistasime igasugu tulevikuvõimalusi nagu kõrgkoolid, töökohad, välismaale minek. Lahedal Koolipäeval leidis küll igaüks kasvõi ühe mõttetakerese, mis nende tulevikuvõimalusi mõjutab. Tore oli suhelda teiste omavanuste noortega ning saada aina veel ja rohkem mõtteid, kuidas ja mida eluga peale hakata. Samuti on Lahe Koolipäev täiesti noorte järgi kavandatud, kuhu kutsutakse esinejaid, kes tänapäeva noorukeid kõnetavad. Kogu üritus on korraldatud nii, et saalis istudes ainult ammutad teadmisi, mõtteid ja inspiratsiooni.

Rakett-juunior

Rohkem kui kümme aastat on Eestis Rakett69 saatesarja abil otsitud ja välja selgitatud, kes on parim noor nuputaja. Selle eesmärk on populariseerida loodus- ja täppisteadusi. Lisaks põnevale saatesarjale toimuvad üle Eesti samal eesmärgil Rakett69 õpivõistluste, mis on mõeldud noortele vanuses 15-21 aastat. Sel sügisel korraldati esmakordselt ka noorematele, 4.-6. klasside õpilastele, meeskondlik võistlus Rakett Juunior. Mõelduvalt toimus samaaegselt igas maakonnas – Valgamaa maakondliku vooru läbiviimine usaldati Tõrva Gümnaasiumile.

Võistlusel osalemiseks tuli koolis moodustada 6-liikmeline võistkond, kus kaks õpilast 4. 5. ja 6. klassist. Tiimi esimeseks ülesandeks oli muna

pudellisse ajamine – tegevusest tuli salvestada video ja saata see ürituse korraldatajatele ehk SA Ahhaale. Valga maakondlikku vooru pääsesid lisaks võõrustajatele Tõrva Gümnaasiumist ka Puka Kool, Keeni Põhikool, Otepää Gümnaasium, Valga Põhikool, Pühajärve Põhikool ja Tsirguliina Kool. Põneva ja hoogsa võistluspäeva lõpus tunnustati maakonna parimaks Pühajärve Põhikooli võistkond, keda ootab novembris ees järgmine võistlusvoor Ahhaa keskus. Finaali saab vaadata talvel Kanal 2 telekanalist.

Sinu käed päästavad elu

Iga aasta 16. oktoobril pööratakse üle Euroopa tähelepanu meie südame tervisele. Seda seetõttu, et igal aastal sureb Eestis tunnistajate juuresolekul südame äkksurma umbes 700 inimest. Seda on liiga palju. Statistika näitab, et ainult 30% juhtudest rakendatakse enne kiirabi jõudmist elustamisvõtteid. Samas on ellujäämise võimalus alla 10% kui enne kiirabi elustamisvõtteid ei rakendata. Taaselustamisvõtete alustamine enne kiirabi saabumist tõstab ellujäämise tõenäosust kordades.

Tõrva Gümnaasiumi 9. klasside õpilased said võimaluse südame taaselustamise päeva raames proovida hädasolija abistamist ja elustamist. Tegevust juhendasid kooli meditsiiniõde Hedi Kurg, sotsiaalpedagoog Ivi Tigane ja haridustehnoloog Tiivi Rüütel.

Teeme Ära

Septembri eelviimasel nädalal osalesime maailmakoristusalgatusel. UNESCO Maailmakooli meeskond tegi üleskute, klassidele jagati koristuspiirkonnad ja saadud prügist loodi enne õigetesse konteineritesse minekut kollaaž. Kõige kõnetavam oli 8. a klassi "prügiküsimärk" "Kas inimesed tõesti ei tea, kus on prügi koht?".

Igal kevadel ja sügisel saavad kõik Tõrva Gümnaasiumi õpilased anda oma panuse koolimaja ümbruse korrashoiuks – ühise pingutuse tulemus on silmaga nähtav õpilastele ja kogukonnale. Lisaks õpime seeläbi tövõtteid, näiteks lehtede riisumine ja äraviimine, oleme mõeldukalt aktiivsed ja saame värskes õhus viibida.

Üitsainus Mulgimaa

Meile olulisel Mulgimaa lipupäeval osalesid Tõrva Gümnaasiumi ja Tõrva Kooli esindus Mustlas Mulgi majaka juures toimunud pidulikult liputsereemonial. Samuti tähistasime koolides lipu värvides stiilipäeva – rõõm oli märgata koolipildis meie rahvariideid. Mulgikultuuri tutvustaval "Tillikesel Mulgi peol" lustisid Tõrva Kooli lasteaialapsed Riidaja Kultuurimajas, kus Riidaja lasteaiarühm Lotte võõrustas Ala Lepatriinude ja Hummuli Sipsikute rühma. Üritust juhtis Mulgi kultuuri edendaja Alli Laande, kellele oli abiks Mulgi aabitsa peategelane müts Mati (Riidaja lasteaiarühma õpetaja Egle Letlane). Tantsiti Mulgi tantsu, mida saatsid toredad mulgikeelsed laulud. Lapsed said teada, kes on müts (mutt) ja kus ta täpselt Mulgimaa asub. Tutvuti Mulgi rahvariidetega ning läbi tantsu ja laulu said lapsed aimu Mulgi kombestikust. Traditsiooniliselt lõppes üritus maitsva mulgikorbi söömisega.

Moodne kunstivool

16. oktoobril said Tõrva Gümnaasiumi 11. ja 12. klassid osa õppereisist Tallinnasse, kus esmalt tutvuti näitusega „The Mystery of Banksy –

A Genius Mind". Edasi seigeldi veel Tallinna linnas, otsides popkunsti ja kaasaegse kunsti muuseumi (PoCo), et koguda teadmisi popkunstist ja selle juurtest. Reisi mõte oli eeskätt anda gümnaasistidele võimalus ise oma silmadega popkunsti tuntumate figuride teoseid näha, tekitades neis huvi selle kunstivoolu vastu.

Meie GLOBE maailm

Tõrva Gümnaasiumi, Antsla Gümnaasiumi ja Muhu Põhikooli õpilased tegutsesid GLOBE retke koostööprojekti Viljandimaal. Ürituse eesmärk on edendada ja toetada õpilaste, õpetajate ja loodusteadlaste koostööd keskkonna ja Maa kui süsteemi uuringute valdkonnas. Viljandi Linnaraamatukogus tutvustati Ameerika nurka, mis pakub inimestele ingliskeelseid trüki- ja multimeedia materjale. Olustvere lossipargis uuriti kohalikke taimeliike ja võrreldi neid võõrliikidega. Lisaks pöörati tähelepanu samblike tähtsusele looduses ja nende seosele õhukvaliteediga. Orioni tähetornis kogusid õpilased teadmisi universumist, kliimamuutustest, puhusid suitsurõngaid ja keerutasid sõpru juuksekarvast.

Noorteprojektid

Eelmisel õppeaastal tegid tänaseks 6. klassi noored projekti ja taotlesid rahastust Tõrva valla noorte omalगतuse fondist, et juhtida tähelepanu veipimise ja muude nikotiiniga seotud kahjulikkusele ning rääkida sellest meie õpilastega. Tõrva koolide õpilaste teadlikkuse suurendamiseks toimus 13. novembril 4.-12. klasside õpilastele ennetusloeng "Ütle nikotiinile EI".

Peagi on startimas noorteprojekt, mida toetab Tõrva valla noorte omalगतuse fond. Selle käigus toimub logokonkurss, et kujundada õpilasesindusele unikaalne logo, mis peegeldab meie väärtusi, eesmärke ning tugevdab õpilaste ühtsustunnet ja õpilasesinduse nähtavust.

GLOBE retk Viljandimaal.

Noored avastasid Euroopat

Mis on DiscoverEU? See on Erasmus+ programmi meede, mis pakub 18-aastastele noortele ainulaadset võimalust reisida mööda Euroopat, et tugevdada neis ühtekuuluvustunnet Euroopa Liiduga ning avardada nende teadmisi Euroopa kultuurilisest mitmekesisusest, rikkalikust pärandist ja ajaloo. Programmi eesmärk on ka soodustada kohtumisi eakaaslastega teistest riikidest ja kultuuridest.

Seda võimalust kasutasid ka Tõrva valla noored, kes asusid kaheks nädalaks teele, et 14.-27. oktoobrini Euroopat avastada. Sihtriigiks valiti Itaalia. Kuna programmi raames tuli reisida rongiga, alustati reisi Pärnust bussiga Varssavisse, kust algas rongipassi kehtivus. Marsruut viis neid läbi kaunite ja kultuurirohkete sihtkohtade: Varssavi, Viin, Veneetsia, Rooma, Pisa, Verona, Crema, München ja Praha. Tagasi koju jõuti

Euroopa tuuril külastati mitmeid kuulsaid ehitisi.

samuti Varssavi kaudu.

Reis oli väga tore ning pakkus kõigile palju emotsioone ja kustumatuid mälestusi. Noored olid kogu reisi jooksul väga tublid ja õppisid palju uut. Nad said kogemuse, mis avardab nende maailmapilti. See tõi esile oskusi, mis kuluvad ka hiljem igapäevases elus ära, näiteks teistega arvestamine, ajaplaneerimine, suhtlemine, enesekindlus jne.

Järgmine rongireis toimub 2025. aasta suvel. Kuhu ja millal minnek, selle panevad noored juba ise paika. Projekti rahastas Erasmus+.

Kuidas hindame meie Barclay de Tolly mälestust?

Riia monument on ka vandaalide ohvriks langenud.

Suured veelgi suuremaks

Volikogu esimees tajub vürst de Dolly mälestuse jäädvustamisel Tõrva valla jaoks head väljavaadet. "Meil on võimalus teda just rohkem esile tuua. Samas olen ma seisukohal, et siinkohal võib liigne agarus olla ogarus – tuleb tegutseda tasa ja targu. Sõda ja sellega seonduv pole kunagi teemana meeldiv, vastupidi, on ainult halb: inimesed hukuvad, kaotavad kodud ja iseseisvuse. Sõja käsitlus mõjub alati inimestele erinevalt, kutsudes esile vastakaid tundeid ning võimaldades vaadata kõiki osapooli ja isikuid erinevate nurkade alt," tõdes Ruusmann, et just de Tolly isikut ja tema osa Napoleoni sõdades tuleks rohkem käsitleda ning anda seeläbi inimestele võimalus ja põhjus ka mausoleumi külastamiseks.

Ka Kabritsa tõdes, et võtmeks on siinkohal võimalikult tõepärane ajalookäsitlus – selle puhul tõuseb de Tolly kuvand sõjaväelasena eredalt esile. Vallavanem Elias toob lisaks välja, et Barclay de Tolly lugu ja mausoleumi tutvustab suurepäraselt Estike Uibopuu, kes teeb seda suure pühendumusega. "Küll näen suuremat rolli haridusel ehk koostöö koolidega üle Eesti peaks olema

Barclay de Tolly mausoleumi juures on filmitud ka „Kättemaksukontori“ episoodi. Foto: Paul Poderat

samas kasvatada teadlike noori," saab vallavanema sõnul ka teisiti ajalugu inimesteni viia kui ainult õpikute kaudu.

Bränd nagu Napoleon

Kabritsa sõnul on inimesed alati hinnanud suuri juhte ja nimesid – de Tolly kindlasti seda ka on. "Eesti puhul võiks ajaloo suurnimedest kindlasti välja tuua kullasepp Fabergé, meresõitja Bellingshauseni ja de Tolly," nimetas Kabrits kuulsaid Eesti päritolu mehi.

Vähemtähtsaks ei pea Kabrits ka seda, et kuulus väejuht tõstis kohalike eestlase iseteadlikust. Kohalikud talupojad olid uhked, et suurvürst Jõgeveste vallas elas ja neil oli seeläbi justkui eriline staatus. See kõik ärgitas olema aktiivne: näiteks I laulupeol oli kohal ka Jõgeveste

orkester, kellele ostis pillid väejuhi poeg Magnus.

Kabritsa sõnul on ajaloo suurkujud tihtipeale vastuolulised ja sinna pole midagi parata. "Näiteks Kolumbus ei ole ka läbinisti positiivne kangelane, aga ometi tuuakse teda ajaloo esile tema oluliste saavutuste valguses," rääkis Kabrits, et üldjuhul üritavad erinevad paigad maailmas otsida ja seostada endaga suuri isikuid. "Napoleon, kes on üks ajaloo suurimaid brände, on maetud Pariisi kesklinna ja paika külastavad aastas miljonid inimesed. Tema alistaja on aga maetud Tõrva vallas asuva kuusemetsa taha, aga meie oleme liialt tagasihoidlikud ennast maailma ajaloo seostama," tõi Karbits välja tegelikult tohutu potentsiaali.

Barclay de Tolly

Väejuht **Michael Andreas Barclay de Tolly (1761-1818)** oli baltisaksa-šoti päritolu Vene väejuht (1814. aastast kindralfeldmarssal), kes sai vürstitiitli. Tema sünniajaks on kõige sagedamini peetud 1757. ja 1761. aastat, aga täit selgust selles pole. Samuti on küsimusi tema sünnikohas, milleks märgitakse üldjuhul lihtsalt Liivimaa. Oma sünnipäeva on de Tolly ise nimetanud ühes kirjas, kui kirjeldab 25. detsembril toimunud pidustusi, kus viibis ka keiser Aleksander I. "Dinee ajal meenus Tema Majesteedile, et see on minu sünnipäev, ning ta soovis mulle head tervist", kirjutas de Tolly.

De Tolly juhitud väed osalesid lugevatutes lahingutes – ajaloolisematest sõdadest osales ta nii Vene-Türgi, Vene-Rootsi kui ka Napoleoni vastastes sõdades. 1814. aasta märtsis juhtis ta Pariisi vallutamist, mille eest sai kindralfeldmarssali auastme.

Pärast võidukaid sõjakäike sai 1818. aasta jaanuaris sai Barclay de Tolly tsaa-

riit loa kaheaastaseks puhkuseks. Mehe tervis üha halvenes ja ta kavatses minna Böömimaale tervisevetele. Ettevalmistusi reisiks tehti varakevadel Jõgevestes. Just Jõgevestega on Barclay de Tolly nimi seotu olnud alates tema abiellumisest 1791. aastal Helene Auguste Eleanore von Smitteniga, kes oli pärit Jõgevestest. Oma abikaasa kaudu saigi feldmarssal Jõgeveste mõisa omanikuks.

1818. aasta aprillikuu viimastel päevadel sõideti Jõgevestest välja tervisevetele, kuid reis kulges aeglaselt, sest sageli haaras Barclayd rinus kramp ja tehti tihti peatusi. Ida-Preisimaal Insterburgi lähedal Barclay seisukord halvenes ja öömaja saadi Szieleitscheni mõisas. 25. mai hillisõhtul Barclay de Tolly suri ja arstid balsameerisid lahkunu põrmu. Suurte auavaldustega järgnes feldmarssali viimne teekond koju Jõgevestele. Mälestusjumalateenistus peeti Valga Jaani kirikus. Abikaasa soovil maeti Barclay suurte sõjaväeliste auavalduste ja arvuka rahvahulga saatel Jõge-

veste mõisaparki 25. juulil 1818. aastal.

1823. aastal valmis Jõgeveste mõisapargis mausoleum. Klassitsistlikus stiilis hoone kavandas tolle aja tuntud vene arhitekt Apollon Štšedrin, hauamonumendi autor oli kujur Vassili Demut-Malinovski. Praegu on mausoleumis nii feldmarssali kui ka tema abikaasa sarkofaagid. Barclay de Tolly ainuke poeg Ernst Magnus August (1798-1871) oli viimane de Tolly nimekandja – tema on koos abikaasaga maetud mausoleumi kõrvale.

Ajaloolased on kurtunud, et Eesti võiks oluliselt rohkem tutvustada Barclay de Tolly sidet meiega. Nii Venemaa kui ka Prantsusmaa, Saksamaa, Austria, Rootsi, Soome või Poola ajaloo on Barclay de Tollyl väga oluline koht ja legendaarne staatus. Barclay de Tolly välja teenitud kindralfeldmarssali auastme mõjuvõimu kirjeldamiseks võib tuua näitena, et sama auastmega oli ka II maailmasõjas liitlasvägede juhina tegutsenud hilisem NATO ülemjuhataja ja USA president Dwight Eisenhower.

Barclay de Tolly sõprade klubi

Barclay de Tolly sõprade klubi asutati 2014. aastal ja selle üks asutajatest oli ka Siim Kabrits.

Klubi eesmärk on koondada julgeid ja teotahetlisi inimesi nii Eestist kui väljastpoolt, kes väärtustavad Eesti ajalugu ja kultuuri. Klubi sai oma nime, kuna esimene üritus ajaloomuseumis oli pühendatud Barclay de Tollyle.

"Meie klubi üks soov on kodanikualgatuse korras tunnustada inimesi, kes on teinud või teevad Eestit maailmas suuremaks," rääkis Kabrits. Selle puhul annab klubi välja auhinda "Eestimaa au ja uhkuse orden", mille on teiste seas saanud maestro Neeme Järvi, sumomaadleja Baruto, laulja Anne Veski, ettevõtjad vennad Villigid, Ain Hanschmidt jt.

Samuti on klubi eesmärk toetada neid muusika- ja kultuurivaldkonna tulevikutegijaid, kes oma säravat teekonda Eesti suuremaks tegemisel alles alustavad. Näiteks on klubi toetanud Eesti ühe tulevikutähe pianist Holger Marjamaa plaadi väljaandmist ja ka kontratenor Martin Karu muusikaõpinguid Londonis. Klubil on hetkel paarsada liiget ja üritusi korraldatakse kaks korda aastas.

Kultuurikava

21. detsembrini on Tõrva Raamatukogus avatud Mariell Paala käsitöö näitus-müük

15. november kell 18.00 Kontsert Kai ja Andrus Kallastuga Tõrva Kirik-Kammersaalis (piletid Piletilevist)

16. november kell 14.00 Taliste-pühadeks valmistumise töötuba Koorküla rahvamajas (pilet 3 €)

21. november kell 19.00 Eksklusiivne 6-käiguline õhtusöök Malmizzas (pilet 49 € / 64 €)

22. november kell 21.00 MÕRT + Borb Bubu pubis Juudas (pilet 10 € / 15 €)

24. november kell 11.00 Säärepaelte punumise õpituba Mulgi Elamuskuskes (pilet 15 € / 20 €)

24. november kell 16.00 Igaviku-pühapäev Tõrva Kirik-Kammersaalis

29. november kell 19.00 Tõrva mälumängu 2024/25. hooaja II etapp Tõrva Gümnaasiumis

30. november kell 16.00 Kontsert "Muusika Sügisel" Kristina Vähi ja Diana Liiv Tõrva Kirik-Kammersaalis (pilet 5 € / 10 € / 15 €)

30. november kell 18.00 Oleg Pissarenko & Guidu Kangur Holdre lossis (piletid Piletilevist)

1. detsember kell 17.00 esimese adventi tähistamine Tõrva keskväljakul

1. detsember kell 18.00 Esimese adventi kontsert Hummulu mõisas (piletid Fientast)

1.- 20. detsember Kaasiku talu loomaaia jõulumaa gruppidele

2. - 14. detsember Mütas Mati jõulud Mulgi Elamuskuskes

3. detsember kell 19.00 Nele-Liis Vaiksoo & Olav Ehala Lossispaa Wagenküllis (piletid Piletitaskust)

7. detsember kell 21.00 WOLFREDT // MANDARONES pubis Juudas

14. detsember kell 16.00 Inseneride Meeskoor Tõrva Kirik-Kammersaalis, kaastegev Tõrva Õpetajate Naiskoort, dirigent Imbi Umbleja

Johan Köpp

Johan Köpp 150

9. novembril möödus ühe meie kandi suurmehe Johan Köppi sünnist 150 aastat.

Usuteadlane, ajaloolane, haridustegelane ja vaimuliku elu kauaaegne juht Johan Köpp sündis 9. novembril 1874. aastal Holdres ning sai ristitud Helme kirikus. Köpp õppis Valgas ja Hugo Treffneri Gümnaasiumis, lõpetas Riia Nikolai Gümnaasiumi ja Tartu Ülikooli. Viimase lõpetamise järel sai

temast Pärnu Gümnaasiumi õpetaja ja seejärel töötas ta Laiuse koguduse pastoriina. 1916. aastast alates oli ta Tartu Ülikooli usuteaduse erakorraline professor ja aastatel 1928–1937 Tartu Ülikooli rektor. 1939. aastal valiti Köpp EEL Kiriku piiskopiks (alates 1944 ek-siilis). Aastatel 1957–1964 oli ta Eesti Evangeeliumi Luteriusu Kiriku peapiiskop.

Ajaloolasena on Köpp uurinud Eesti Aleksandrikooli ajalugu, talurah-

vaseaduste kujunemisest 19. sajandil, usuvahetusliikumist ja Tartu Ülikooli ajalugu. 1937. aastal avaldas Köpp oma peateose "Laiuse kihelkonna ajalugu", mis pole oma tähendust lokaalajaloo uurimisel kaotanud. Pagulusaastatel Rootsis käsitles ta eestlaste "vaimse palge" kujunemisest Liivi ja Põhjasõja vahelisel ajal ilmalike ja vaimulike tegurite koostöös. Johan Köpu neljaosalised memuaarid on usaldusväärsed ja kultuuriajalooliselt huvipakkuvad. Paljud Köpu sugupuud esindavad elavad siiani Tõrva vallas, naisliini pidi on Köppudest saanud ka Tekkel, Habicht, Naaris, Kurg, Mugu, Koomägi ja Peterson.

TARMO TAMM

Vanus: 59

Esindab: Ühtne kogukond

Komisjonid: Majandus-eelarve komisjon

Lemmik raamat:

"Tõde ja õigus"

Lemmik film: "Mehed ei nuta"

Lemmik artist/bänd/muusikastiil: Rahvamuusika

Lemmik loom: orav

1. Soov rääkida kaasa olulistel teemadel. Haridus- ja sotsiaalvaldkond ning eelarve.

2. Kaasaegse ettevõtluskeskkonna loomine (pidev tegevus); infrastruktuuride korrashoid ja uuendus (pidev); kaasaegsete üripindade rajamine; kättesaadav arstiabi; noorte vaba aja sisustamine.

KARL KIRT

Vanus: 31

Esindab: Valimisliit Ühtne Kogukond

Komisjonid: Haridus- ja kultuurikomisjon, spordikomisjon

Lemmik raamat: Viimasel ajal on palju käes olnud Edgar Krulli „Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat“

Lemmik film: Eesti filmidest on viimaste aastate lemmik olnud "Apteeker Melchiori" esimene osa. Ka "Vari" oli täiesti heal tasemel film.

Lemmik artist/bänd/muusikastiil: Kuulan erinevat muusikat ja seda, mida raadiost tuleb

Lemmik loom: koer

1. Kõik teemad on olulised. Kandideerimise põhjus oli ja on anda oma panus selleks, et Tõrvas oleks hea haridus, säiliks tugev gümnaasium ning kogukonnad tegutseksid aktiivselt. Tahan anda oma kogemuste ja teadmistega panuse selleks, et ka kunagi minu lapsed saaksid lõpetada Tõrva Gümnaasiumi ja elada heas elukeskkonnas. See tõttu plaanin ka kindlasti 2025. aasta valimistel sügisel samadel põhjustel kandideerida.

2. Kvaliteetsed elamisvõimalused. Töökohad ja lisaks ka tippspetsialistide sobivad töökohad. See on küll äärmiselt keeruline ülesanne, aga fookus peab olema ka sellel. Lisaks hea haridusvõrk ning mitmekesised kultuurivõimalused.

HELI HOLM

Vanus: 56

Esindab: Keskerakond

Komisjonid: sotsiaalkomisjon

Lemmik raamat: Eesti luule

(Alliksaar, Kareva, Runnel, Under jt)

Lemmik film: "Ivalo"

Lemmik artist/bänd/muusikastiil: Freddie Mercury, ABBA; rock'n'roll

Lemmikloom: kass

1. Meditsiin ja sotsiaalvaldkond

2. Turvaline keskkond (sh teede korrashoid, loodus jne); piisavalt töökohti; tagatud on piisavalt meditsiini- ja sotsiaalteenuseid (kogu inimese elukaar oleks kogukonnas kaetud); kvaliteetse hariduse kättesaadavus oma vallas; noorte vaba aja sisustamine; ettevõtluse ja kogukonnaliikumiste toetamine.

ÜLLE JUHT

Vanus: 60

Esindab: Keskerakond

Komisjonid: Haridus- ja kultuurikomisjon

Lemmik raamat: J. Aru "Loovusest ja logelemisest"

Lemmik film: "Vallatud kurvid"

Lemmik artist/bänd/muusikastiil: valikuterohke

Lemmik loom: lõvi

1. Osalemine protsessides, mille tulemusena kujunevad otsused, jagada vastutust. Südamele kõige lähemal on siin elavad inimesed ja nende heaolu. Kõik, mis kujundab kodutunde.

2. Konkurentsivõimeline haridus ja valikuterohke huviharidus; töökohad ja praktika; turvalisus; suhted, suhtlus ja suhtumine.

EERO VIISU

Vanus: 63

Esindab: Reformierakond

Komisjonid: Majandus-eelarve, Revisjoni ja Planeeringu-vallavara komisjonid

Lemmik raamat: "Seiklusjutte maalt ja merelt"

Lemmik film: "Avatar", "Suvi"

Lemmik artist/bänd/muusikastiil: Queen, Terminaator

Lemmik loom: koer

1. Paljudele meeldib kritiseerida kohalike omavalitsuste juhtimist – mina usun, et tegelik muutus sünnib siis, kui võtame julguse vastutust kanda ja otsuseid teha. Ettevõtjana läheb mulle korda piirkonna ettevõtluse toetamine. Lisaks sellele on minu jaoks oluline, et otsuseid tehtaks lähtudes reaalsest olukorrast (ka rahalisest) ning silmas pidades nende otsuste mõju tulevikuvaates (seda nii haridus-, sotsiaal- kui ka muudes valdkondades).

2. Heal tasemel haridus (alg- ja põhiharidus, gümnaasium) turvaline elukeskkond; hästi toimiv kinnisvaraturg; mitmekesine tööturg ning kaugtööks kiire ja taskukohase hinnaga internet; mitmekesised vaba aja veetmise võimalused igas eas inimestele.

TÕRVA VALLAVOLIKOGU

Toimetas: Egon Ilisson

Tõrva vald on eksisteerinud ja arenenud 7 aastat ning kindlasti on sellel oma suur osa ka vallavolikogul. Selles numbris saamegi lähemalt tutvavaks nendega, keda me oleme volikokku valinud ning mille eest nad seisavad.

1. Miks soovisid saada vallavolikokku ning mis on Sinu kõige südamelähedasem tegevusvaldkond?
2. Nimeta 5 peamist märksõna, mis aitaksid Tõrva vallas rahvaarvu säilitada ja elanikke juurde tuua?

7 fakti ühinemise kohta

1. Elanike seas läbi viidud rahvahääletusel toetasid ühinemist väga paljud: Tõrva linnas 94,28%, Hummuli vallas 89%, Põdrala vallas 87,6% ja Helme vallas 84,32% vastanutest. Kahjuks käis hääletamas aga vähem kui viiendik hääleõiguslikest kodanikest.
2. Kui volikogude soovid oleksid jäänud hääletage 2:2, siis oleks vaadatud üldist häälearvu ning nende võrdsuse korral tulnuks kõigi volikogude peale vanimal liikmel visata kulli ja kirja.
3. Ühisvalla nime puhul kaaluti Tõrva ja Helme vahel ning hääletage 30:12 jäi volikogudes peale Tõrva. Esialgses pakkumises oli ka Lõuna-Mulgi nimi.
4. Juba 2009. aastal Helme vallavolikogu erakorralisel istungil oli päevakorras Helme ja Põdrala valla ning Tõrva linna ühinemine. 2 poolt- ja 10 vastuhäälega laideti volikogu poolt toona ühinemine maha. Tookord pidi ühinemislepingu alusel saama valla nimeks Helme vald, mille keskus oleks olnud Tõrva linn.
5. Ajalehe puhul oli ühinemine toimunud juba varasemalt. Aastatel 2008-2014 ilmus Helme valla ja Tõrva linna ühisleht Helme-Tõrva Elu, 2014. aastast kuni ühinemiseni ilmus Helme Kihelkonnaleht, mis jõudis lisaks ka Hummuli ja Põdrala valla. Pärast ühinemist sai lehe nimeks Tõrva Teataja.

6. Tõrva vald sai ühinemise tulemusena 1,2 miljonit eurot. Suur osa sellest kulus Veemõnula rajamiseks.
7. Tõrva vallaga ühines ka Soontaga küla, mis oli eelnevalt Puka vallas, kuid rahvahääletuse tulemusel sooviti liituda Tõrva vallaga.

Tõrva Vallavalitsuse tulud ja kulud põhitegevusest (miljonit eurot).

Aasta	Tulud	Kulud
2018	8,088	7,318
2019	8,543	7,996
2020	9,539	7,853
2021	9,640	8,687
2023	10,163	9,719
2024	11,058	10,391

ROMET PILLAR

Vanus: 28

Esindab: Valimisliit Ühtne Kogukond

Komisjonid: Noorsootöökomisjon

Lemmik raamat: Carol S. Dwek "Mõtteviiis"

Lemmik film: "Tõde ja õigus"

Lemmik artist/bänd/muusikastiil: Kõrsikud

Lemmik loom: kõik loomad

1. Soovisin panustada noore inimesena tagasi kodukohta. Volikogu noorima liikmena pean oluliseks just noorte heaolu eest seismist, lisaks veel haridusteemasid. Meie valimisliidu põhifookuseks olnud kogukonnad, nende toetamine ja kultuuri-tegevuse viimine igasse valla piirkonda. Huvihariduse eestvedajana pean oluliseks ka huvihariduse kättesaadavust ja teatritegijana heade võimaluste loomist harrastusteatriga tegelemiseks.

2. Haridus, kodulähedase hariduse võimalikkus lasteaiast gümnaasiumini. Sealhulgas mitmekesine huviharidus igas vanuses inimestele. Oma inimesetega arvestamine, mitte ainult välisele ilmele keskendumine. Ühendused ülejäänud Eestiga, et oleks võimalik tööl käia, kultuuri nautida jne ka mujal. Lisaks vallasisene transport, et äärealad ei jääks unarusse. Ettevõtlus, soodne keskkond ettevõtlusega tegelemiseks, valla toetus taristu jne osas. Kultuurilise mitmekesisus ja võimalused kohapeal.

ARNOLD LOOGA

Vanus: 50

Esindab: EKRE

Loobus vastamisest.

ALLAN ILISSON

Vanus: 71

Esindab: EKRE

Komisjonid: Sotsiaalkomisjon

Lemmik raamat: Gad Saad "Mõistuse parasiidid"

Lemmik film: "Nipernaadi"

Lemmik artist/bänd/muusikastiil: Marko Matvere, Kukurpillid; kantri

Lemmik loom: koer

1. Olles läbi lugenud raamatu "Mõistuse parasiidid", püüan vältida olukordi valla tasandil, mida on selles raamatus kirjeldatud. Südamelähedased on kultuur ja sport.

2. Valla territooriumil luua võimalusi ettevõtluse arenguks. Kooli ja lasteaiavõrgu säilitamine. Tugevad kogukonna keskused ja külaseltsid. Mandunud kohaliku kultuurielu elavdamine – kõrtsihoone renoveerimine seda ei tee. Huviringid lastele.

VIRGO KOSEMETS

Vanus: 69

Esindab: Eesti Rahvuslased ja Konservatiivid

Komisjonid: Majandus-eelarve ja planeeringu-vallavara.

1. Aidata kaasa vallas demokraatliku juhtimise taastamisele. Anda avalikkusele adekvaatset infot volikogus toimuva kohta opositsiooni positsioonilt. Vallale kahjulike otsuste tegemise ennetamine toimuva avalikustamisega, olles vahetus infoväljas. Majandus – seismine selle eest, et valla vahendite (raha ja varad) ratsionaalne ja eesmärgipärane kasutamine oleks valla rahva huvidest lähtuv.

2. Esmalt peab olema olema konkreetne valla arenguperspektiiv kaugemas vaates, millest otsustusprotsessides ka tegelikult lähtutakse. Töötada välja vallapoolsed mõjusad meetmed suurperede toetamiseks. Valla investeeringud peavad olema suunatud eelkõige oma elanike heaolu ja turvalisuse tagamiseks. Arendada ja toetada huvigruppide ühistegevusi, mis aitavad kaasa kogukonna sidususe kasvule. Pakkuda võimalikult erinevaid vaba-aja tegevusi nii noortele kui ka peredele.

HARDO LUST

Vanus: 44

Esindab: Reformierakond

Lemmik raamat: "Kevade"

Lemmik film: "Klassikokkutulek"

Lemmik artist/bänd/muusikastiil: 90ndad

Lemmik loom: Koer

Komisjonid: Planeeringu-vallavara komisjon (esimees), Revisjonikomisjon, Sotsiaalkomisjon

1. Soovisin saada vallavolikokku, et aidata kaasa piirkonna arengule ja kohaliku elu edendamisele. Samuti ka selleks, et panustada Tõrva valla ettevõtluskeskkonna arendamise ja toetada kohalikke ettevõtjaid. Minu kõige südamelähedasem tegevusvaldkond on ettevõtluse edendamine ja ettevõtjatele soodsate tingimuste loomine, mis aitaksid tuua piirkonda uusi investeeringuid ja töökohti, muutes Tõrva valla atraktiivseks nii ettevõtjatele kui ka uutele elanikele.

2. Tööhõivevõimalused, hea haridussüsteem, kvaliteetne tervishoid, turvaline elukeskkond, kogukonna tugevdamine.

MARGE UDRAS**Vanus:** 57**Esindab:** Reformierakond**Komisjonid:** sotsiaalkomisjon**Lemmik raamat:** lemmik raamatud ei ole. Hetkel võib-olla viimase aasta loetud raamatute valguses lemmikuks "Lilledele värsket vett".**Lemmik film:** ei ole. Viimase aja sügavaima emotsiooni jättis "Emalõvi".**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** ei ole lemmikut artisti, bändi ega muusikastiili. Meelsasti kuulan näiteks Taylor Swifti, Abbat, Supernovat, David Carretti ja palju muud.**Lemmikloom:** kass

1. Lausa eesmärki vallavolikokku pääsemise näol ei olnud – lihtsalt kujunes, et asendusliikmena sain sisse. Kõige südamelähedasemaks teemaks on ikka sotsiaal- ja tervishoid.

2. Noorte- ja lastesõbralik elukeskkond, atraktiivne elukeskkond, alus, põhi ja keskhariduse kättesaadavus

HARRY MÄGI**Vanus:** 73**Esindab:** Reformierakond**Komisjonid:** Revisjonikomisjon (esimees), spordikomisjoni liige**Lemmik raamat:** otsest lemmikut pole, loen erinevaid**Lemmik film:** tõsielu- ja loodusfilmid**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** neid on mitmeid: 70-80ndate aastate tipud. Oleneb meeleolust.**Lemmik loom:** koer

1. Kuna elan siin, siis mulle on oluline Tõrva valla areng ja tema tulevik, läbimõeldud vallajuhtimine, majandamine ja arengusuunad. Soovin toetada oma valla ettevõtteid nii palju, kui vallas on see võimalik. Sport ja rahvasport.

2. Otsest nn rohtu sellele pole – kõik omavalitsused peale kuldse ringi ja Tartu otsivad sellele lahendust. Aga mida meie Tõrva vallas peame tegema: pidevalt valla elukeskkonda ja elukvaliteeti parandama; toetama alustavaid ja juba tegutsevaid ettevõtjaid; Tõrvas peab olema gümnaasium – kui seda pole, siis see toob kaasa omad tagajärjed, mis ei ole positiivsed; Tõrva peab nõ pildil olema (suvised suurüritused, suuremad spordisündmused jne); kasutama ära oma looduslike võimalusi: Pikasilla, Valgjärve jne.

REIN REINSALU**Vanus:** 73**Esindab:** Reformierakond**Komisjonid:** Planeeringu-vallavara komisjon**Lemmik raamat:** ajaloolise taustaga**Lemmik film:** loodus- ja ajaloolised**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** erinevad stiilid heas esituses**Lemmik loom:** koer

1. Selleks, et aidata kogukonna probleeme lahendada ja toimetulekuraskustega inimesi. Lisaks ka panustada valla ellu oma pika töökogemusega.

2. Luua hea ja turvaline elukeskkond, aidata luua töökohti, seada enamusele sobiv ühistransport ja luua noorte jaoks jätkusuutlik keskkond.

AHTI SAAR**Vanus:** 65**Esindab:** Reformierakond**Komisjonid:** Planeeringu-vallavara komisjon**Lemmik raamat:** "Vahva sõdur Šveiki juhtumised maailmasõja päevil"**Lemmik film:** "Maailma kiireim Indian"**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** Freddie Mercury, Queen; rokkmuusika**Lemmik loom:** kass

1. Soov panustada kogukonna arengusse viis mind 2005. aastal volikogusse. Sellest ajast saati olen kandideerinud ja osutunud valituks ning olnud volikogu liige. Soovin teha kõik selleks, et Tõrva valla elanikel oleks siin hea elada, ja luua selline elukeskkond, et siia tahetakse ka mujalt elama tulla. Tegevusvaldkonnad oleks: heakord, teed ja planeerimisalased küsimused.

2. Tervishoid, haridus, regionaalpoliitika, töökohad, elukeskkond

ENN MIHAILOV**Vanus:** 68**Esindab:** Reformierakond**Komisjonid:** Kuulusin majandus- ja eelarvekomisjoni**Lemmik raamat:** "Kevade"**Lemmik film:** "Vee peal"**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** Vennaskond**Lemmik loom:** kass

1. Kaasa rääkida Tõrva valla arengusse. Seista hea Hummuli probleemide eest. Loodus ja keskkonnaprobleemid.

2. Uute töökohtade loomine, valla hea maine, lasteaikohatade olemasolu üle valla, noorte huviringide olemasolu, toimiv sotsiaalhoolekanne.

Rahvaarv Tõrva vallas (1. jaanuari seisuga)**2018** - 6270 elanikku**2019** - 6214 elanikku**2020** - 6109 elanikku**2021** - 6054 elanikku**2022** - 5990 elanikku**2023** - 5929 elanikku**2024** - 5941 elanikku

- 2020. aastal läbi viidud küsitlusest selgus, et 58,3% Tõrva valla elanikest oli omavalitsuse juhtimisega rahul ja 31,2% mitte ning 10,4% ei osanud seisukohta võtta. Tõrva valla üldise arengusuuna oli rahul 64,4% ning rahulolematuid 17,9% (ülejäanud ei osanud öelda). Elanike arengu kavandamisse kaasamisega oli rahul 42,6% ja ei olnud rahul 33,9%. Ruumilise arengu kavandamises olid vastavad numbrid 41,7% ja 28,7%.

- Tõrvakate puhul hakkab 2021. aasta statistikast silma, et elatakse küllalt suurtes majapidamistes. Kõige enam ehk 313 inimest elab kolme toa ja 50-59 ruutmeetriga pinnal, 285 inimest 60-69 ruutmeetrisel kolmetoalisel pinnal ning 272 inimest elab 40-49 ruutmeetril, kus on kaks tuba. Üle 150 ruutmeetriga pinnal elab koguni 172 Tõrvakat.

Õpilaste arv Tõrva koolides**2017/2018** - 596 õpilast**2018/2019** - 585 õpilast**2019-2020** - 591 õpilast**2020/2021** - 581 õpilast**2021/2022** - 588 õpilast**2022/2023** - 587 õpilast**2023/2024** - 557 õpilast**2024/2025** - 565 õpilast**Tõrva valla sportlaste Eesti rekordid kergejõustikus****2018** Magnus Kirt odaviske Eesti rekord 88.45**2018** Magnus Kirt odavise 88.73**2018** Magnus Kirt odavise 89.75**2019** Magnus Kirt odavise 90.34**2019** Magnus Kirt odavise 90.61**2020** Romet Kivi U16 vanuseklassi Eesti rekord mitmevõistluses – 6582 punkti.**2022** Romet Kivi U-18 Eesti Väike-Rootsi (100+200+300+400 meetrit) teatenelikus ajaga 1.56,74**2023** Bianca Uhtjärv neidude U18 vanuseklassi 2000 meetri takistusjooks 7:06,58**2024** Bianca Uhtjärv U20 vanuseklassi rekord ajaga 10:52.31**2024** Bianca Uhtjärv U20 vanuse 3000 meetri takistusjooks ajaga 10.51,90.**MAIDO RUUSMANN****Vanus:** 41**Esindab:** Reformierakond (volikogu esimees)**Komisjonid:** Majandus-eelarve komisjoni**Lemmik raamat:** pole veel seda lemmikut leidnud**Lemmik film:** ajaloolised dokumentaalseriaalid II maailmasõjaga seonduvast on huvi köitnud**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** kaldun pop-rocki poole: Taukarit ja Padarit Eesti artistidest, Bryan Adamsit ja Adele'i kuulan välisartistidest väga hea meelega.**Lemmik loom:** tiiger on sümpaatne loom, aga pigem koer kui kass.

1. Olen ligi 20 aastat Tõrva poliitika aktiivselt osalenud ja seda eelkõige põhjusel, et Tõrva oleks Lõuna-Eesti parim paik elamiseks, investeerimiseks ja külastamiseks. Nii mõndagi on selleks ka tehtud, julgen väita.

Kõige südamelähedasemad on ambitsioonikad arendusprojektid: valla turundusega seotud teemad ning tunde tugevdamine, et Tõrvakas olla oleks uhke ja hää. Samuti nn suurema vaate esile toomine kohapeal ja Tõrva valla tutvustamine kaugemale, mis aitaks rahvast ja raha valda tuua.

2. 1. Hästi tasustatud töökohad, erilise fookusega sunnitud naistele; 2. Hea hariduse saamise võimalus; 3. Valla hea maine; 4. Kaunis ja turvaline elukeskkond; 5. Rikkalikud vaba aja veetmise, meelelahutus- ja sportimisvõimalused.

INDREK VALNER**Vanus:** 58**Esindab:** Reformierakond**Komisjonid:** Haridus- ja kultuurikomisjon, Kogukonna komisjon, Noorsootöökomisjon, Sotsiaalkomisjon, Revisjonikomisjon.**Lemmik raamat:** mulle meeldib lugeda reisikirjeldusi.**Lemmik film:** meeldivad komöödiad, krimi ja märulid.**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** retro, näiteks 80ndad.**Lemmikloom:** koer

1. Soovisin saada vallavolikokku, et rääkida kaasa haridusteamedel. Aktiivse kogukonnaliikmena saan ja pean vajalikuks kaasa rääkida kogukonna murekohtades ja külade sotsiaalsetes probleemides. Minu soov on aidata kogukonna inimestel sisustada vaba aega, korraldada kultuuriüritusi, silmaringi laiendamise reise, samal ajal kogukonna liikmeid kaasates ja ära kuulates.

2. Ettevõtlus, vaba aja sisustamise võimalused, kool ja lasteaed, transport, toimiv ja aktiivne kogukond.

GIIA TETLOVA**Vanus:** 44**Esindab:** Reformierakond**Komisjonid:** Noorsootöökomisjon (esinaine), haridus- ja kultuurikomisjoni liige**Lemmik raamat:** "Kivineitsid"**Lemmik film:** "Šokolaad"**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:**

Kuulan kõike

Lemmik loom: kass

1. Olles vallavolikogu liige, sest nii saan ma panustada oma kodukoha arengusse ning kaasa rääkida meie küla puudutavates küsimustes. Kõige südamelähedasemad on minu jaoks noorte-, kultuuri-, haridus- ja kogukonna valdkonnad.

2. Kogukonnatunne ja koostöö; töö- ja ettevõtlusvõimalused; peresõbralik keskkond (kvaliteetsed lasteaia, koolid, tervishoiuteenused ja vaba aja veetmise võimalused, mis toetavad perede igakülgset heaolu); noorte võimaluste laiendamine läbi hariduse, noorsootöö ja arenguvõimaluste, et nad jääksid valda või kaaluksid pärast hariduse omandamist siia naasmist; puhta ja looduslähedase elukeskkonna säilitamine ja sellesse investeerimine.

TIIT VIPS**Vanus:** väärikas**Esindab:** Reformierakond**Komisjonid:** Sotsiaalkomisjon (esinaine), haridus- ja kultuurikomisjon, AS Tõrva Tervisekeskuse nõukogu liige**Lemmik raamat:** -**Lemmik film:** "Siin me oleme"**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** Birgit Sarrap oma bändiga**Lemmikloom:** koer

1. Soov kaasa rääkida ja aidata kaasa valla arengule. Südamelähedasemad tegevusvaldkonnad on sotsiaalteemad ning haridus ja kultuur.

2. Lojaalsus, tegutsemisvõime, võimaluste loomine alustavatele ettevõtetele ja väikeettevõtete toetamine, käepärasemad kinnisvarahinnad, kaugtöövõimaluste loomine.

ILMAR KÖVERIK**Vanus:** 73**Esindab:** Isamaa**Komisjonid:** Haridus- ja kultuurikomisjon**Lemmik raamat:** Gustav Rosenstein**Lemmik film:** "Te juba olete meil nimekirjas"**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:**

ooper

Lemmikloom: aasta loom 2024 – saarmas

1. Et säilitada ja ka taaselustada Helme kihelkonna ajaloolised traditsioonid. Et rikastada kultuurielu erinevate vaimsete tegevuste kaudu. Oma tööga anda panus Tõrva-Helme hea maine hoidmisesse ja edendamisse. Olla olemas iga abivajaja jaoks kõik 4 aastat, mitte ainult enne valimisi tühje lubadusi ja lootusi andes.

2. "Kui hea oleks ilmas elada, kui ei oleks edevust, kui ei oleks kadedust ja kui ei oleks ahnust." Need sõnad ütles Sirje Kiivit kohtumistesarja "Juured" üritusel "Jumalaga Salme!" 20. augustil 2009. aastal. Tahaks, et nii oleks Tõrvas – ei edevusele, ei kadedusele ja ei ahnusele! Elame veel!

KALLE VISTER**Vanus:** 62**Esindab:** Isamaa**Komisjonid:** spordikomisjon, haridus- ja kultuurikomisjon**Lemmik raamat:** "Pipi Pikksukk"**Lemmik film:** "Ukuaru"**Lemmik artist/bänd/muusikastiil:** Anne Veski, Vitamiin; kantri**Lemmik loom:** koer

1. Arendada koduvalda. Seista spordiväljakute arendamise eest. Rääkida kaasa kultuuri- ja hariduselus. Rahva ettepanek osaleda koduvalda arenduses. Olles varasemalt haridusasutuse juht, siis sai volikogus oma mõtteid edastada volikogu liikmetele istungitel.

2. Luua võimalustel töökohti; arendada elamiskrunt; hoida turvalisust ja turvatunnet; lasteaikohad ja mänguväljakud; säilitada Tõrvas gümnaasiumiaste ka tulevikus.

JK Tõrva lõpetas mänguderohke välislooaja

JK Tõrva esindusmeeskond.
Fotod: Egon Bogdanov

Tõrva JK liigahooaeg on selleks aastaks lõppenud. Võistkond oli sel aastal Eesti meistrivõistlustel osalemas viies erivas vanusegrupis, tiimi esindas järjepidevalt üle 100 sportlase erinevates Eesti paikades.

Kokku osaleti rohkem kui 80 liigamängus, kus andsid jalgpallurid nii tugevamate kui nõrgemate vastaste vastu endast maksimumi. Tiim saavutas meistrivõistluste tihedas konkurentsis suurepäraseid tulemusi, kui suudeti edastada endast oluliselt suuremaid ja pika ajalooaga klubisid. Kõikide mängude tulemusi on võimalik järelle vaadata Eesti Jalgpalli Liidu veebilehelt aadressilt www.jalgpall.ee.

Tõrva JK esindusmeeskond on lisaks viimaste aastate Valgamaa meistrivõistluste valitsemisele saavutanud sel aastal ka Eesti meistrivõistlustel Valgamaa võistkondadest kõige kõrgema koha. Kusjuures ollakse käesolevas III liigas üks nooremaid võistkondi ning kindlasti jätkab klubi noorte mängijate arendamist ja kaasamist meeste meistrivõistlustel. Tulevase hooaja eesmärgiks on küll liigatabelis saavutada kõrgem koht aga seejuures jätkata just nooremate meeste arengule suunatud plaaniga.

Selle õnnestumiseks on klubis tagasi ka suurte kogemustega jalgpallitreener Heigo Kosemets. Mitmeid

Tõrva JK U13 Eesti absoluutses tipus

Tõrva JK U13 vanusegrupis osales sel aastal lausa kaks võistkonda, kus üks neist võistles EMV A- ja teine B-tasandil. Esmakordselt klubi ajaloos oli meie noortel ka duubelvõistkond, mis tähendab, et mängijad said mõlemas tugevusgrupis üksteisele abiks olla. Küll aga oli klubi sooviks mängida peajasjalikult eraldi võistkondadena, et kõik mängijad saaksid võimalikult palju võistluskogemust. Tuleval hooajal on klubil plaanis mängida juba erinevates vanuserühmades, kus üks grupp liigub edasi U14 võistlustele ja nooremad poisid jätkavad võistlemist U13 liigas.

Sergei Ivanovi juhendatav võistkond on viimastel aastatel saavutanud väga häid tulemusi: eelmisel hooajal võideti väga kindlalt Eesti meistrivõistluste B-tasand, sel aastal võisteldi juba Eestis kõige kõrgemal ehk A-tasandil. Selles liigas olid meie väikesele klubile vastaseks Eesti vägevaimad, näiteks FCI Levadia, FC Flora, Tallinna Kalev, Narva Trans jt. Lisaks osavõtule suutis meie võistkond seal suuri klubisid ka võita. Pärast suvehaaega asetati tabelis eesotsas olnud klubid eraldi gruppide ning JK Tõrva mängis edasi kõige tugevamas, saavutades Eesti meistrivõistlustel kokkuvõttes suurepärase 8. koha. See on kahtlemata Tõrva jalgpalliajaloo üks kõige suuremaid saavutusi. Meie võistkond teenis kogu Eesti jalgpallis väga suurt tähelepanu ja austust teiste suurte klubide poolt. Meeskonda suhtuti kui arvestatavasse ja võrdsesse vastasesse, kelle võitmiseks tuleb kõvasti vaeva näha. Klubi treenerid on kindlal seisukohal, et paljud selle tiimi noored mängivad tulevikus Eesti tippliigades.

Tõrva JK fännid tabelite tipus

Koos klubi arenguga on taaselustunud ka fännibaas – seda kinnitab juba praegu ka Eesti meistrivõistluste statistika, kust on näha, et Tõrva JK fänne on III liiga lõunatsoonis võist-

lustele kaasa elamas kõige enam. Sel-line fännikond on võrdne juba kunagistele esindusvõistkonna mängudele, kus meie fännid olid samuti tabelite tipus. Küll aga jääb see hiilgeaeg juba ligikaudu 10 aasta tagusesse aega, kui meie esindusvõistkond säras EMV II liigas. Väga rõõmustav on vaadata, et fännid on saanud tiivad koos klubiga – Tõrva rahvas armastab üheskoos aega veeta ja omadele kõvasti kaasa elada. Tähtis on vaid, et oleks, kellele kaasa elada. Jalgpallikogukond on Tõrvas väga suur ja tähtis on seda üheskoos hoida. Meie meeskonna võõrsilmängudele on kaasa sõitnud keskmiselt 50 jalkafänni. Klubi annab endast parima, et tulevikus saaksid meie fännid jalgpalluritele kaasa elada ka meie oma Tõrva linnas. Praegu peame aga üheskoos veel sõitma Soe staadionile, mis on meile juba aastaid jalgpallikoduks olnud.

Kohalike ettevõtete toetus on hindamatu

Jalgpall on maailmas kõige populaarsem spordiala ja kahtlemata mitte põhjuseta – see ühendab nii noori kui vanu. Samuti on ka Tõrva JK loonud väga mõnusa kogukonna meie väikesesse linna, mis ühendab lisaks jalgpalluritele ka nende toetajad. Jalgpalliklubi hindab väga kõrgelt kohalike ettevõtete toetust: ilma selleta oleks klubil äärmiselt keeruline toimida, rääkimata võistlustel heade tulemuste saavutamisest. Klubi soovib siinkohal välja tuua jalgpalli toetavad kohalikud ettevõtted: Coop Tõrva, Combiwood, Valga Puu, Helmeniidu ja Ilisson Grupp.

Kuna Tõrva JK osaleb Eesti meistrivõistlustel üle kogu Eesti juba 5-6 võistkonnaga, siis on ka kulutused suured. Lisaks transpordikuludele peab klubi tasma kodumängudel litsenseeritud kohtunikele, erinevate turniiride võistlustes suuri kohatasusid, esindusvõistkonna liigatasud jpm. Klubi mängijad on võistlustules absoluutselt igal nädalavahetusel ja seda Eesti erinevates paikades. Kuna suurte klubidega võrreldes puudub Tõrva JK-l kahjuks oma buss, siis ollakse sunnitud sõitma paljudele võistlustele enda transpordiga ehk koos lapsevanemate abiga. Ühise bussiga võistlustele sõitmine lisaks mängijatele veelgi ühtekuuluvustunnet. Bussi soetamine on olnud juba pikki aastaid klubi suureks sooviks ja eesmärgiks, kuid kahjuks on see ikka ja jälle jäänud rahaliste vahendite puuduse taha. Siinkohal loodab klubi heade toetajatele, kes saaksid selle unistuse teostumisel abiks olla.

Külastitreenerid Tõrvas

Tõrva JK jätkab laste treeningusse värske toomist läbi kogenud külastitreenerite. Nagu viimastel aastatel on noortel jalgpalluritel külas käinud erinevad jalgpallilegendid, nii ka sel aastal – seekord oli meie võistkonnale nõu ja jõuga abiks mitmel korral Aivar Tiidus. Suurte jalgpallialaste teadmistega mees viibis Tõrva JK võistkonna juures hooaja lõpufaasis lausa mitu nädalat. Üheskoos viidi läbi treeninguid, tehti mänguanalüüse, vesteldi jalgpalliteemadel jpm. Kusjuures oli sel korral Tiidus treenerina ka meie U13 võistkonna juures liigamängudel abiks. Kahtlemata tõi tema visiit võistkonda palju värskest ja klubi jätkab Tiidusega koostööd ka tulevikus. Kindlasti on klubil plaanis kutsuda külla veel ka teisi küllalisi, kes võiksid tulevastel jalgpalluritel naeratuse näole tuua.

Sergei Ivanov 25 aastat treenerina

Sel aastal täitis Tõrva JK pikaaegsel jalgpallitreeneril Sergei Ivanovil juba 25 tegutsemisaastat. Nende aastate jooksul on Sergei juhendanud sadu jalgpallihuvilisi: lapsi, noori ja täiskasvanuid. Nendest nii mõnigi talendikas jalgpallur on liikunud edasi suurtesse Eesti klubidesse mängima kõrgel tasemel jalgpalli. Kahjuks sellise vägeva verstapostiga on treener ka teatanud, et enam ta ei jaska treenerina jätkata ja soovib sellest tööst puhata. Sergei on nende aastate jooksul andnud endast kõik ja pühendunud sajaprotsendiliselt laste arengusse.

See on aga temalt võtnud väga suure energia ja ta soovib suunduda välja teenitud puhkusele. Üheskoos Sergeiga on klubi leidnud noortele juba ka uue treeneri, kes suudab kindlasti väärikalt Sergei tööd jätkata. Küll aga on teenekas treener juba ka öelnud, et Tõrva Jalgpalliklubi juurest ei kao ta kuhugi. Suure südamega mees on lubanud igakülgset klubile toeks olla: võimalusel lapsi nõu ja jõuga aidata ja ka osaleda kohtunikutöös. Vaatamata oma väärikale eale hoiab Sergei end ikka vormis ka Tõrva meestega koos trenni tehes. Ta naudib endiselt jalgpalli ja hindab kõrgelt kohaliku klubi tegevusi. Suur kummardus treener Sergeile – tema panus kohaliku jalgpalli on hindamatu!

Mängurõõmu jagub Tõrvas paljudele.

Tuttav treener on tagasi

Lisaks liigamängudele osaleti kõikide vanusegruppidega ka väga paljudel turniiridel, kust enamustel saavutati ka kõrgeid medalikohti. Kõigi karikatega on võimalik huvilistel tutvuda Tõrva Noortekeskuses, kus on eraldi Tõrva JK auhindade nurk, mis saab igal aastal olulist täiendust.

Võistlused jätkuvad aga täie hooga – nüüd juba saaliliigade ja turniiridega. Treeningutega on spordisaalis juba alustatud ja õige pea saab Tõrva JK võistkonnale erinevatel võistlustel kaasa elada.

aastaid erinevates jalgpalliklubides uusi teadmisi ja kogemusi kogunud Kosemets on tagasi kodulinna klubis, et anda oma panus meie noorte arengusse. Ta on omandanud EKR 5. treeneri taseme ja on ennast treenerina mitmekülgsest edasi arendanud. Kosemets on enda juhendamise alla võtnud pikki aastaid Sergei Ivanovi käe all toimetanud Tõrva JK U13 grupi, kes võistles edukalt sel aastal EMV A-tasandil. Esimesed koosolekud ja treeningud on lastega juba peetud ning plaanid on väga suured.

Sergei Ivanov

Kettagolfarite hooaeg pakkus ilusaid saavutusi

Septembri viimasel nädalavahe- tsel toimusid Valgamaa meistri- võistlused kettagolfis, mis oli pal- judele kohalikele kettavõluritele suvehooaja kulminatsiooniks. Tõr- vas ja Jaanikeses toimunud võist- lustel jäid mõlemad põhiklassi tiitlid Tõrva valda – meeste kulla noppis Mairo Mägi ja naiste hulgas parim oli Kadi Valtsov.

Kuigi paljude kettagolfarite jaoks hooaeg veel kestab ja mängitakse ise- gi aasta läbi, siis võib suurte võistluste puhul vaadata aastale tagasi. Tähtsa- mate mõõduvõttudega alustati juba päris aasta alguses – talvistel Eesti meistrivõistlustel oli Tõrva parimaks Oliver Loooris 44. kohaga. Harrastaja- te talvistel, kus mängis üle 100 osaleja, oli Viktor Pähklamäe 41.

Suvisel Eesti meistrivõistlus- tel näitasid aga meie veteranid head minekut – 50+ vanuseklassis tuli Kaido Kuus 5. ja Viktor Pähklamäe 22. kohale. Kõrvemaal toimunud har- rastajate Eesti meistrivõistlustel olid nii Rauno Esaul kui Ville Pähklamäe omas võistlusklassis 15., Mattias Reigo 46. ja Kaido Kuus 40+ vanuseklassis 34. kohal. Sellel võistlustel tuli Tõr- vasse ka harrastajate Eesti meistritiitel, sest algusest lõpuni võistlust juhtinud Harald Laidre oli parim 70+ vanuse- klassis. Silmapaistvamatest saavutustest saab kindlasti tuua välja Rauno Esauli jõudmist EDGLi Pro sarjas karika- finaali ja Ville Pähklamäe etapivõitu harrastajate karikasarjas Vooremäel.

Valgamaa meistrivõistlused kettagolfis 2024

Mehed: Mairo Mägi, Raigo Mõts, Mario Pinka

Naised: Kadi Valtsov, Geiri Sperling, Kai Triin Mägi

Mehed 40+: Margus Kruuse, Janek Jaani, Kaido Kuus

Noored: Karl-Mattias Amandus, Mat- thias Kalja, Gregor Leeduks

Täname: Maks & Moorits, Malmizza, Riia Kohvik, A1M Motorsport, Discgolf. ee, Valga Sport, Valgamaa Spordiliit, Valga vald, Valga Discgolfarid, Tõrva Disc Golf.

Valgamaa meistrivõistluste poodium meeste klassis.

Veteranid asusid meistrivõistlusi juhtima

Oktoobri lõpus toimus Käärikul võrkpalli Eesti meistrivõistluste I etapp veteranidele. Tänavu võtab 40+ vanuseklassi turniirist osa ka Tiigimeistrid/Tõrva Pall meeskond, kes alustas kevadeni kestvat turniiri etapivõiduga. Kokku alustas teed ihaldatud Eesti meistritiitli poole 11 meeskonda.

Esimesel etapil saadi alagrupist kindlalt edasi ning veerandfinaalis alistati 2:0 Tallinna meeskond. Seejä-

rel tuli poolfinaalis vastu Läänemaa, kellest käis samuti meie meeskonna jõud üle tulemusega 2:0. Finaalis kohtuti valitsevate Eesti meistrite- ga, kelleks on Neemeco meeskond. Ladusat mängu näidanud Tiigimeis- tid/Tõrva Pall suutis seekord oma paremuse maksa panna ning 2:0 võiduga kindlustati ka väärtuslik eta- pivõit. Kokku kohtuvad meeskonnad kuuel kahepäevasel turniiril – Eesti meister selgub tuleva aasta maikuus.

Tõrva võrkpallineid olid edukad

COOP Tõrva Võrkpalliklubi U20 vanuseklassi neid saavutasid sep- tembris Eesti Karikavõistluse tsooniturniiril Tartus teise koha. See viis nad Narvas toimunud II finaalgroopi, kus

saavutati hinnaline 4. koht, mis teeb COOP Tõrva VK kasvandikest selle vanusegrupi paremuselt kümnenda võistkonna Eestis.

Tõrva VK neidude võistkond Narvas.

Joogatunnid

Kas otsid viisi, kuidas hoida end vormis ja leida vaimne tasakaal? Jooga- tunnid toimuvad kaks korda nädalas Tõrva Gümnaasiumi aeroobikasalis. Liitu kolmapäeviti kell 19.30 dünaami- lise joogatunniga, mis ühendab ener- gilised liikumised, tugevust nõudvad poosid ja teadliku hingamise. Tunnid on loodud nii füüsilise vormi kui vaimse healu parandamiseks.

Lõpeta nädal rahuliku joogaga, mis aitab lõdvestuda ja stressist vabaneda. Pühapäeviti kell 18.00 toimuv tund kesk- endub pehmetele venitustele ja sügava- le hingamisele, et aidata su keha ja meelt tasakaalustada. Sind ootavad õrnad venitused ja taastavad poosid, rahusta- vad hingamistehnikad (pranayama) ja täielik lõdvestus. Tund sobib igale tase- mele. Kohapeal on olemas matid.

Trennidesse on oodatud täiskasva- nud, aga ka noored alates 14. eluaastast. Vaata lisa ka Spiritual Studio Face- booki lehelt.

Juhendaja: Triin Pärn, e-post greenyoga@triin@gmail.com, telefon 5323 3135.

Personaal- ja rühmatreeningud

Ringtreeningud Tõrvas KH Treeningustudios:

- teisipäeviti kell 17.30 ja 19.00
- neljapäeviti kell 17.30 ja 19.00
- pühapäeviti kell 16.30 ja 18.00

Ringtreening on kogu keha treening, kus harjutusi tehakse nii oma keha- raskusega kui ka kasutades erinevaid treeningvahendeid (kummilinte, hantleid, kangi, sangpompe, raskus- kettaid jne). Väikeses grupis treeneri juhendamisel on rõhk harjutuste hea tehnikaga sooritamisel ja korrektsetel asenditel. Koormust saab kohandada vastavalt igäihe võimekusele, seetõttu sobib treening nii edasijõudnutele kui alustajatele. Ringtreening parandab üldfüüsilist vormi ning arendab jõudu ja vastupidavust.

Osalustasu: 8 € kord, 35 € 5 korda või 65 € 10 korda

Treeningusse tuleks eelnevalt registreerida, vaata lisa personaaltreener Kaie Heinleht Facebooki lehelt.

Küsimuste korral kirjuta e-posti aadressile kaieheinleht@gmail.com.

Pilk minevikku – november

Toimetas: Reimo Mändla

22. novembril 2007 käis Tõrva abiturientidega kohtumas Tiit Made, kelle ajalooline raamat „Ükskord niikuinii“ oli aasta varem ilmavalgust näinud ja uus teos „Alasi ja haamri vahel“ peagi ilmumas. Toona ilmus ka aja- lehes Helme-Tõrva Elu artikkel „Tiit Made väisas Tõrvat“, kus autor tegi lühiülevaate sündmu- sest ja Tiit Madest endast. 2007. aastal kirjutas autor, et „Made on aastail 1974-2006 kirjuta- nud 15 raamatut, millest ühe – tänapäeva Eesti mured“ – on ta avaldanud pseudonüümi Peeter Gustavsson all. Nüüdseks on Tiit Made sulest ilmunud veel kaks reisi- ja kaks muusikaalast raamatut ning koos teosega „Alasi ja haamri vahel“ 16 ajaloolist raamatut.

Viimasena nimetatutest üks raamat – „Vend ja öde NKVD küüsis“ – nägi ilmavalgust auto- ri enda finantseeringul. Seetõttu trükiti seda vaid 50 eksemplari ja raamatupoodidesse see ei jõudnudki. Raamatut leiab ka Tallinna Linnaraamatukogust, Rahvusraamatukogust ja Tartu Ülikooli Raamatukogust. Teos räägib autori ema ja onu saatusest, kes sattusid NKVD küüsi ja olid seetõttu perekonnast mit- med aastad eemal. Selle peatege- lastel lõpeb kõik sellega, et nad said perekonna juurde tagasi tulla, aga kindlasti on palju neid, kelle saatus on sarnane selles raamatus kirjeldatule, kuid õn- nelik lõpp siiski puudub. Antud raamat annab väga hea pildi sel- lest, kuidas toimus Nõukogude Liidus asjaajamine igal rindel. Igal juhul – kui õnnestub seda raamatukogudest laenutada ja keda see huvitab, kuidas NKVD töötas, siis soovitan seda lugeda.

Kasutan juhust ja tänan auto- rorit, tänu kellele mul õnnestus see haruldane teos lisada oma riigilisse kõikide teiste Tiit Made raamatute kõrvale.

Inseneride meeskoori

talve- kontsert

Kavas tuntud jõululaulud täiesti uutes seadetes
Kaastegev solist
Maria Väli

14. detsembril kell 17
Tõrva Kirik-Kammersaalis
(Valga tn 42a)

kaastegev
Tõrva Õpetajate Naiskoor,
dirigent Imbi Umbleja

RITSU SPORDIBAAS 40

Olete oodatud
22. novembril, algusega 17.30
Ritsu Kogukonnakeskusesse
Ritsu Spordibaasi näituse
avamisele ja mälestuste õhtule.

Anna oma tulekust teada hiljemalt
20. novembriks!
Harald 53484888, Giia 56981116

EESTI KULTUURKAPITAL

Huviringide tegevustoetus

Tõrva Vallavalitsus kutsub üles kõiki huviringe esitama taotlusi tegevustoetuse saamiseks aastaks 2025.

Toetuse eesmärgiks on toetada kohalikke huviringe ja edendada nende tegevust.

Taotlused tuleb esitada läbi SPOKU keskkonna hiljemalt 30.novembriks 2024

Tegevustoetust saab taotleda juhul, kui huviharidust või huvitegevust pakutakse 7-19 aastastele Tõrva valla elanikele.

Lisainfo: kov.torva.ee

Koorküla ei ole uinuv ääremaa

Vello Jaska

Laupäeval, 26. oktoobril toimus Koorküla Seltsimajas (endises rahvamajas) Koorküla kogukonna päev. Saabunud tervitas Ivo Solom, kes muuhulgas ütles: „On väga tervendav näha, et see legendaarne maja looduskaunis kohas on taas inimestest tulvil. Kõigil silmis naerusäde ja äratundmisrõõm!”.

Samas lisas kõneleja, et mõni aeg tagasi tegevust alustanud aktiivgrupp on oma rahvale juba paar üritust korraldanud. Hooaja avamiseks toimus 18. oktoobril filmivaatamine koos kohaliku veinivõõrja Jõeotsa veiniköögi omaniku Argo Mirkaga. Tema ema juured on võrsunud ka Koorküla pinnases. 21. oktoobril järgnes Kristallheli, mis on mõeldud energiategu tervendamiseks. Selle viis läbi Gunnar Tobber. „Äsja nimetatu on mõeldud jätkuüritusena,” toonitas Solom.

Meenutati silmapiastvaid isikuid

Koorküla patrioot Rein Mikk tutvustas slaididele tuginedes Koorküla ajalugu. Et kõneleja seda paikonda väga hästi tunneb, tõendab juba seegi, et tema sulest on ilmunud kaks vastavateemalist raamatut.

Suurele ekraanile ilmusid fotod Koorküla looduskaunistest paika-

Koorküla sädeinimesed kavandavad oma kogukonna rahvale üha põnevamaid üritusi.

dest: igihaljastest kuuse- ja männimetsadest, talukohtadest ning nendes elanud ja töötanud inimestest. Erilise põhjalikkusega tõi kõneleja esile Koorküla hariduseluga seonduva ja märkis ära need, kes oma teadmiste ja teenetega on kodukandist palju kaugemale jõudnud. Üks nendest on kasvatusteadlane Jüri Horn, kes oli pikki aastaid Tallinna Pedagoogilise Instituudi õppejõud.

„Omaette loodusväärtused on Koorküla järved. Kuulsaim nende hulgas on kindlasti Koorküla Valgjärv, mis pakub väga häid võimalusi suplemiseks ning kalapüügiks. Kõneainet pakuvad jätkuvalt palgid

järve põhjas. On seal kunagi olnud mingi vaiehitus või midagi muud?” mõtiskles Mikk.

Loomulikult ei jäänud Koorküla puutumata ka küüditamistest ja muudest punarepressioonidest, kuid sealse rahva vaimust need murda ei suutnud.

Kalenderplaan on tihe

1994. aastast Koorküla Rahvamaja juhatajana töötanud Maire Mäll rääkis kohalikest kultuurielust enne ja nüüd. „Kui ma Koorküla Rahvamaja juhatajaks sain, olid minu teadmised sellest tööst üsna pinnapealsed. Kuid koolitused ja seminarid, mis

sel ajal korraldati, olid minule väga kasulikud. Tekkisid uued kontaktid ja ajapikku tulid ka kogemused,” rääkis Mäll. Tema sõnul oli toona maja üsna kehvas seisus: polnud veevarustust ega kanalisatsiooni, kuivkäimla oli nurgas ja katus oli kehvapoolne.

„Kui aga majale korraliku remondi saime, muutusid Koorküla Rahvamajas korraldatud üritused väga populaarseteks ning rahvast tuli lähemalt ja kaugemalt. Eriti siis, kui tuntud lauljad ja ansamblid lavale astusid. Kui aga 1. juulil 2014. aastal Koorküla Rahvamaja juhataja ametikoht ära kaotati, jäi kõik soiku,” ütles tolleaegne tegus rahvamaja juhataja.

Siis tutvusid hubases saalis kohvilaua ümber istuvad koosviibijad

plaanidega, mis edaspidi on plaanis – juba on asutud ka neid ellu viima. 2. novembril toimus vestlus hingedeajast, 8. novembril kino koos teemaõhtuga ning juba sel nädalavahetusel ehk 16. novembril toimub jõuluaja käsitööteemaline töötuba. Detsembris on juba kavas jõuluõhtu ja uuel aastal toimuvad erinevad toidukoolitused, kangastelgedel kudumine jne.

Rahva seas ringi liikudes kuulsin, et kõik on seni tehtuga väga rahul. „Aktiivgrupile palju jõudu ja supertahet, et meie kogukonna elu edasi viia,” ütlesid paljud kohalolnud.

Laulude ja pillilugudega ilmesitas meeolukat kogukonnapäeva Thea Leitmaa juhendatav ansambel Kirime vähendatud koosseisus.

Rahvas on kogunenud hubasesse Koorküla Seltsimajja omakandi päevale.

Ohutusteemaline õppepäev Tõrvas

Tõrva Gümnaasiumis toimus ohutusteemaline õppepäev „Valgamaa ÄKK”, millest võtsid osa Valgamaa üldhariduskoolide viieliikmelised meeskonnad. Tõrva vallast olid esindatud nii Tõrva Gümnaasiumi kui ka Tõrva Kooli meeskonnad.

Osalejad tõid välja, et tegemist oli ääretult vajaliku õppepäevaga ja tulevikus loodetakse, et sellisest sündmusest saaksid osa võtta kõikide koolide täismeeskonnad. Ohutuspäeva põhieesmärk oli anda haridustöötajatele oskusi ja teadmisi keerulistes olukordades käitumiseks.

Küberturvalisuse õpitoas arutleti internetis varitsetavate ohtude üle ja jagati nõuandeid selle kohta, kuidas õpilasi veebis turvaliselt juhendada. Politsei esindajad tutvustasid kiirreageerimise põhimõtteid ja hädaolukorra lahendamise plaanide olulisust, sealhulgas jagati käitumisjuhiseid äärmuslikeks olukordadeks. Kätt prooviti ka tulepulgaga tule tegemisel.

Lisaks saadi nii evolutsioonilaseid teadmisi kui ka praktilisi kogemusi esmaabi andmisel, samuti käitumisjuhiseid pipragaasi ohu korral. Pommidega seotud töötuba õpetas ohtlike esemete tuvastamist ja tegevusi nende leidmisel. Arutleti, kuidas käituda kohtumisel metsloomadega, samuti abivajavate loomade aitamise viiside üle ning pöörati tähelepanu ka punktidele, millele tuleks enne õpilastega väljasõidule minekut mõelda.

Mulgi kultuuripäevad Riidajas

Egle Letlane, Anne Jaakson

Ritsu, Hummuli ja Riidaja lapsed kogunesid Riidaja kultuurimajas.

Oktoobris toimus traditsiooniline Mulgi nädal, mida tähistati ka Riidajas. Mulgi pärimuskultuur on kogukonna jaoks oluline – seda tahetakse hoida ja edasi anda. Seepärast on tähtis, et meie juuri tutvustatakse erinevates haridusasutustes ja tuletatakse meelde erinevatele vanusegruppidele.

Riidajas toimus oktoobrikuus suisa kaks Mulgi pärandit tutvustavat üritust. 7. oktoobril vallutasid Riidaja Kultuurimaja saali Tõrva valla kolm lasteaeda (Ritsu, Hummuli ja Riidaja lapsed), kelle oli meie Tõrva kooli Riidaja õppekoha lasteaiapäevade kokku kutsunud, et koos maha pidada üks lasteaedade ühine mulgi folklooripäev. Päevajuht oli meile kõigile tuntud Alli Laande. Lapsed õppisid mulgikeelseid sõnu, laulsid mulgi keeles laule ja tantsisid pärimusringmänge. Lapsed said aimu ka Mulgi rahvareettest. Lõpuks

söödi koos mulgikorpi, mille oli valmistanud Mäe Koda.

16. oktoobril toimus Mulgi päev Riidajas. Ürituse korraldamise idee tuli juba eelmisel aastal. Võtsime ühendust Ly Laanemetsaga, kes pakkus välja kohe terve programmi. Projekt sai esitatud ka Eesti Rahvakultuuri keskuse Mulgimaa pärimuskultuuri toetamise meetmesse. Mulgi päeval tutvustati mulkide töötegemisi, räägiti nende iseloomust ja peamisest tuluallikast ehk linakasvatusest. Liina Ambros tutvustas erinevate mulkide kihelkondade rahvareetideid ja kõneles nende kandmisest tänapäeval. Mulgi toidust kui vaimsest kultuuripärandist kõneles tuntud mahetootja Piret Leskova. Erinevaid muusikaviise lõõtsal sai kuulda Kati-Katri ja Juhan Koppeli esituses.

Aitäh kõigile osalejatele ja toetajatele! Loodame, et Mulgi pärand püsib elavana ja edasi kantuna.

Riidaja mõisa häärberi avatud uste päev

Tiina Laidvee

19. oktoobril avas värskenduse saanud Riidaja mõisahooned ukseid kõigile huvilistele. Ants Tauli torupillimängu saatel sisenesid külalised häärberisse, kus neid võtsid vastu kolmel viimasel aastal mõisapäeval rahva poolt valitud mõisaprouad. Alustuseks koguneti veel renoveerimata, aga MTÜ Põdrala Külade Seltsi tublike liikmete poolt kaunistatud saali, kus kohaletulnuid tervitasid Riidaja Kultuurimaja kunstiline juht Anne Jaakson ja Tõrva vallavanem Helen Elias. Ülevaatega mõisahooned ajaloost esines Riidaja raamatukoguhoidja Anne Pai. Seejärel astus rahva ette Ants Taul, kes rõõmustas külalisi kauniste lõõtsapaladega, mille vahele jutustas oma muhedal moel toredaid lugusid.

Õhtu jooksul oli kõigil võimalik tutvuda värskelt valminud ning vaid mõned päevad tagasi sisustatud saviringi ja käsitööringi ruumidega. Külalistele pakuti head ja paremat ning kõik said näha ringides valminud kaunist käsitööd ja savist tooteid. Soovijatel oli või-

Avatud uste päev Riidajas.

malik kaasa osta nii kohalike käsitöömeistrite töid kui ka kohalike ettevõtjate poolt valmistatud hoidiseid.

Mõisa ajalootoos oli väljapanek erinevatest ajastutest alates mõisaajast kuni Põdrala vallani välja. Nii mõnigi külaline tundis albumitest vanu pilte vaadates äratundmisrõõmu. Kogu õhtu vältel jooksis saalis taustaks mõned aastad tagasi veel toonast Põdrala vallast tehtud film. Avatud uste õhtul käis mõisahäärberist külalisteraamatu sissekannete järgi läbi üle saja inimese. Kogukonna esindajaid rõõmustas selline külalaste hulk. Õhtu lõppes hoogsalt peoga Riidaja Kultuurimajas, kus tantsuks mängis Ergo Alalt.

Avatud uste päev Riidaja mõisas.

Tervitused Soomest

Arvo Lasting

„Sooe, Soome, ei sa läe mul meelest“, sai kirjutatud kirjandis üle 30 aasta tagasi, kui olime esimest korda kooli grupiga käinud külas Laihias. Tookord oli Soome sõit äärmiselt elev sündmus, aga meie sõprussuhted Laihias võimaldavad sõita Põhjamaad pidi üsna kaugele ehk kuni 400 kilomeetrit. Nii saab ära näha umbes veerandi sellest riigist.

Niisiis sündisid kohe meie vabandades sõprussuhted Helme ja Laihia koguduste vahel. Kaugevõitu sõpradega kohtume üsna harva. Nüüd oli kindlasti aeg tutvust uuendada.

Meie vanad sõbrad ootasid kohtumist enda pool kodus. Küllastin meie omaaegset kontaktisikut ja vaimulikku Seija Hämäläist ja samuti tuttavat ettevõtjat Tapani Koskit. Vahepealsetel aastatel oli kontaktisikuks vaimulik Anne Visser-Keltto, aga tema hakkas mõni kuu tagasi teenima pisut eemal Mustasaari koguduses. Tema abikaasa Kees Visser käib siiski Laihia kirikus

Lõikustänupühal Laihias

jumalateenistusi internetis üle kandes. Ka nemad kutsusid mind külla.

Sooe kogudustes teenib mitu vaimulikku. Koguduse elu juhib eriti vaimulikust poolest „kirikoherra“, Laihias on selleks praegu Antti Yli-Opas, kes parasjagu viibis sügispühkudel. Küll aga kohtasin ma kunagist pikaagest kirikoherrat Eino Rauhata. Pühapäeva jumalateenistust pidas koguduse pastor Heikki Hangasmaa. Rohelist vaimulikusaerki koos valge kraega kannavad diakonid, kes tegelevad hooldekandetöö ja hingehoiuga, aga võivad ka palvusi pidada. Lisaks on koguduses palgalisi töötajaid teistel ametikohtadel.

Laihia kirik on suur. Kogudus sattus

20. oktoobril parajasti pidama nii lõikustänupüha kui ka usupuhastuspüha. Nii oli osavõtt arvukam, aga valdavalt ikkagi üsna eakas. Pärast jumalateenistust jätkasime lõunasöögiga hiljuti ehitatud uues kogudusemajas, kus pakuti odraputru kisselliga. Siin jätkus veel võimalusi tervituskõnedeks.

Laihiast sõitsin tagasi lõuna poole mugava ja kiire rongiga. Uue nädala alguses külastasime paar päeva Tuusula praostkonda, kes on sõprussuhtes Viljandi praostkonnaga. Viibisime seal meiepoolse vaimulike rühmaga.

Nii püsime tõesti Soome sõpradega vastastikku teineteisel meeles ja jätkame koostööd ning palveosadust mitmel tasandil.

KIRIKUTEATED

17. novembril kl 11 Jumalateenistus Helme kirikus

24. novembril kl 11 Igavikupüha jumalateenistus Helme kirikus

24. novembril kl 14 Igavikupüha jumalateenistus ja armulaud Taagepera kirikus

1. detsembril kl 11 Advendiaja alguse jumalateenistus Helme kirikus

Tõrva Misjonimajas toimuvad jumalateenistused kaks korda kuus pühapäeviti kl 15.

Küsimuste-vastuste õhtu toimub neljapäeviti kl 18.

Õhtu naistele toimub laupäeval, 30. novembril kl 15. Külas on Lydia Höbesalu.

Kontaktandmed:

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Helme Maarja kogudus

e-post arvo.lasting@eek.ee, tel 524 9654 ja 763 3340, arveldusarve Swedbankis EE512200001120082428

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Taagepera Jaani koguduse arveldusarve Swedbankis EE842200221013466795

Tõrva Immaanueli kogudus, e-post torva@kogudused.ee, tel 518 2605, arveldusarve EE884204278621942100

Reakuulutused

Müüd metsamaad, raieõigust, põllumaad või talu? Pakume parimat hinda ning kiireid ja usaldusväärseid tehinguid! Aitame ka metsamajandamiskavade koostamisel ja teostamisel ekspertnõuandjate abil.

Helista: 508 0065, kirjuta: info@metsamaaost.eu või vaata: metsamaaost.eu.

Küttepude, pelleti ja briki müük üle Eesti. www.puu24.ee või helista tel 520 0093, 600 0136.

Ehitusmehed renoveerivad majad, saunad ja terrassid. Majade ja abihoonete ehitus, kooskõlastused. Mõistlik hind ja tähtaeg. Tel: 5352 8666 Aimar, www.majarenoveerimine.ee

Boilerite paigaldus, puhastus, sanitaartechnilised tööd, ehitus- ja remonttööd ning vannitubade remont. Tel. 5357 3645

Muld, liiv, killustik, graniitkillustik ja freesipuru koos kohtetoimetamisega Lõuna-Eestis. Teeme Sinu vajaduste jaoks parima pakkumise – helista ja lepime kokku! Tel. 5191 0983 Villo

OSTAME PÕLLU- JA METSAMAAD

OLEME SUURIM ERAMAA OMANIK VALGAMAAL JA TEGUTSENUD ÜLE 25 AASTA

ANTS ERIK
50 91 575

METSATERVENDUSE.EE

Kõikide autode professionaalne hooldus ja remont

- ✓ rehivahetus
- ✓ rehvide müük
- ✓ õlivahetus
- ✓ veermiku remont
- ✓ pidurite remont
- ✓ varuosade müük

Car Room

+372 5569 9866
Autoremont: Helme, Kooli 13

Sõiduautode ja vanametalli

KOKKUOST ALATI HEAD HINNAD

5198 1222

PETSERI 38A, VALGA
www.tolmets.ee

Saekettide valmistamine, teritamine ja parandamine.

Hüdrovoolikute valmistamine.

Hüdromar OÜ tel. 5629 4013

KEVADE KESKUSE ARVUTIPOOD

- Arvutite hooldus ja remont
- Uued ja kasutatud arvutid
- Kaamerate paigaldus
- VHS digitaliseerimine
- Paberfotode digitaliseerimine

Kauplus avatud E-N 12:00-17:00

Väljakutsed E-N 9:00-12:00, R 9:00-17:00

info@silverarvuti.ee või 5015282

RAO METALL on rohkem kui 10 aastase ajalooga ettevõtte, kes ostab neljas Eesti paigas kokku vanametalli.

TASUTA vanametalli käru kaheks tunniks.

Tõrva teenindusplats
Avatud:
T-R 9-16,
L 10-14,
P-E Suletud
Kontakt +372 5300 5356
raometall@gmail.com

Alates suvest võtame vastu autoromusid!

www.raometall.ee

THKK müüb!

Toores lepp - pikkused 25 kuni 60cm, hind 60-65eur

Kuiv lepp - pikkused 30, 40cm 75eur

pikkused 50, 60cm 70eur

Kuiv must lepp - 30cm hind 80eur

Tel: 565 1820

TEHASEPOOD

VOODID, MADRATSID, DIIVANID

TÖÖTUSE 10, TÕRVA

E - R

08:00-16:30

LAUPÄEVITI

10:00-14:00

Info +372 5558480

Sime Beds

Hea tõrvakas!

Ootan Sind **Tõrva Maxima** pidulikule avamisele **26. novembril kell 10.00.**

Lisaks igapäevastele hinnavõitudele ootavad Sind ka superhindadega avamispakkumised!

100-le esimesele ostjale üllatus meie poolt!

Sinu Maxima

November on meeste tervise kuu!

Tule ja hooldse oma tervise eest
Tõrva Veemõnulas, kus sind ootavad:

- 4 sauna;
- ujumis- ja lõõgastusbasseinid;
- mõnusad mullivannid;
- kohvik ja basseinibaar.

Veemõnula asub Tõrvas, Puiestee 1

  @torvaveemonula

 veemonula.ee +372 5197 5000

**Tõrva
Veemõnula**